

QARABAĞ

AZƏRBAYCANDIR

Heydar

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 151 (6351) 25 avqust 2021-ci il Qiyməti 40 qəpik

"Əlinçə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

Xalqın rifahına və dövlətin inkişafına həsr olunmuş çoxşaxəli fəaliyyət

Bax 5

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, ölkənin birinci xanımı Mehriban xanım...

"Biz bütün beynəlxalq alətlərdən istifadə edərək, öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etdik"

Prezident İlham Əliyev BMT-nin Azərbaycanda yeni təyin olunmuş rezident əlaqələndiricisini qəbul edib

Bax 2

Perunun "Expreso" qəzeti Azərbaycandan yazır

Azərbaycanın Meksikadakı səfiri Məmməd Talıbov Peruya səfəri zamanı ölkənin nüfuzlu "Expreso" qəzetinə müsahibə verib. Ölkəmizin Meksikadakı səfirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, müsahibə zamanı...

Bax 3

Bu il on minlərlə insan Ermənistanı tərk edib

Ermənistanda son 7 ay ərzində azı 43 mindən çox vətəndaş ölkəni tərk edib. "İki sahil" xəbər verir ki, bu barədə "Joğovurd" qəzeti yazıb. Qəzetin Mülki Aviasiya Komitəsindəki mənbələrinə görə, təkcə "Zvartnots" aeroportundan yanvar-iyul aylarında ölkədən çıxan...

Bax 10

Əfqanıstan bundan sonra hansı pulla yaşayacaq?

Əfqanıstanda "Taliban" hakimiyyətə gəlməmişdən əvvəl ölkə iqtisadiyyatı xarici yardımdan çox asılı idi. Əslində, elə indi də...

Bax 14

Şuşa qonaqlarını qarşılamaqdan sevinclidir

Bax 12

Müxalifəti acı sonluq gözləyir

Bax 13

Körpələr yatanda niyə gülürlər?

Bax 16

Yeni Azərbaycan Partiyası aparıcı siyasi qüvvə kimi bir-birindən əhəmiyyətli uğurlara imza atıb

Avqustun 24-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Ağdaş rayon təşkilatının...

Bax 7

Fransız iş adamı: Hətta Ermənistanın özündə belə bütün toponimlər türk mənşəlidir

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən fransız iş adamı...

Bax 4

Dünyada koronavirusa qarşı 5 milyard dozadan çox vaksin vurulub

Bax 7

Paşinyan: "Ermənistanda heç kim ərazilərin Azərbaycana təslim edilməsinə etiraz etməyib"

Bax 10

"Ermənistan üçtərəfli bəyanatda həllini tapmalı olan məsələləri yerinə yetirməlidir"

Bax 15

Tiqrən Xzmalyan: "Rusiya Ermənistana silah əvəzinə, metallom göndərir"

Ermənistan Avropa Partiyasının sədri Tiqrən Xzmalyan "Caliber" analitik mərkəzinə müsahibəsində, Ermənistandakı mövcud vəziyyət, həmçinin Rusiyanın...

Bax 11

“Biz bütün beynəlxalq alətlərdən istifadə edərək, öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etdik”

Prezident İlham Əliyev BMT-nin Azərbaycanda yeni təyin olunmuş rezident əlaqələndiricisini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 24-də BMT-nin ölkəmizdə yeni təyin olunmuş rezident əlaqələndiricisi xanım Vladanka Andreyevanı qəbul edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, BMT-nin Azərbaycandakı rezident əlaqələndiricisi Vladanka Andreyeva təyinatı ilə bağlı məktubu Prezident İlham Əliyevə təqdim edərək dedi:

-BMT-nin Azərbaycan Respublikasına rezident əlaqələndirici vəzifəsinə təyin olunmağımla bağlı məktubu Sizə təqdim etməkdən məmnunluq hissi keçirirəm. Dayanaqlı inkişaf Məqsədlərini inkişaf etdirməkdə və onlara nail olmaqda Azərbaycana dəstək vermək üçün burada olmaq və BMT sistemində rəhbərlik etmək mənim üçün şərəfidir.

Prezident İlham Əliyev:

-Xoş gəlmisiniz. Sizi görməyə şadam. Sizə Azərbaycanda yaxşı vaxt keçirməyi arzulayıram. Bildiyiniz kimi, Azərbaycan həmişə BMT-nin fəal üzvü olmuşdur. Biz təqribən on il bundan əvvəl beynəlxalq birliyin böyük dəstəyi ilə həttə Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü seçilmişdik. 155 ölkə bizim namizədliyimizi dəstəkləmişdir və bu da Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunu və fəal xarici siyasətini nümayiş etdirirdi. İkiillik sədrlik dövründə biz mühüm məsələlərə bağlı təşəbbüslər irəli sürdük və beynəlxalq birliyin gündəliyində duran vacib global məsələlərə toxunduq. İndi isə BMT-dən sonra ən böyük beynəlxalq təşkilat olan Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi biz beynəlxalq münasibətlər sistemində mühüm rol oynayırıq və BMT Baş katibinin təşəbbüslərinə dəstək oluruq, xüsusilə COVID ilə mübarizə sahəsində. Bildiyiniz kimi, ötən ilin sonunda Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi bizim təşəbbüsumuzla koronavirusa həsr olunmuş BMT Baş Assambleyasının xüsusi sessiyası keçirilmişdir və bu da bu xəstəliyə qarşı bizim global mübarizəyə bir töhfəmiz idi. Həmçinin milli qismidə 30-dan çox ölkəyə yardım göstərmişik. Maliyyə, humanitar yardımını göstərmişik, biz dəstəyə ehtiyacı olan ölkələrlə peyvəndləri paylaşmışdıq. Bu, bizim beynəlxalq birliyin məsul üzvü kimi gündəliyimizi nümayiş etdirir.

İmkanlarımız və potensialımız daxilində biz sülhə və təhlükəsizliyə töhfə verməyə çalışırıq. BMT ilə bizim fəal qarşılıqlı əlaqəmiz Ermənistanın təcavüzü nəticəsində başlamışdır və 1993-cü ildə Təhlükəsizlik Şurasının məşhur qətnamələri qəbul olunmuşdur. Bu, çox müsbət addım idi, erməni təcavüzünə toxunularaq bizə dəstəyin çox ümidverici bir jesti idi. Bizim beynəlxalq səviyyədə tanınan ərazilərimizdən erməni qoşunlarının dərhal, tam və qeyd-şərtsiz çıxarılması tələbi Təhlükəsizlik Şurasının çox mühüm siyasi bir jesti idi.

Lakin, əfsuslar olsun ki, bu qətnamələr icra olunmamışdır və yaqın sizin də bildiyiniz kimi, Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin icra mexanizminin olmaması məsələsini mən şəxsən dəfələrlə qaldırmışam. Bəzi hallarda qətnamələr qısa müddət ərzində icra olunur, lakin bizə gəldikdə onlar beynəlxalq iştirakçılar tərəfindən ümumiyyətlə icra olunmamışdır. Xüsusilə bizi narahat edən və Azərbaycan cəmiyyətinin anlamaqda çətinlik çəkdiyi məsələ o idi ki, bu qətnamələr qəbul edənlər, Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvü olan beş ölkədən üçü ATƏT-in Minsk qrupuna həmsədr olan və hələ də həmsədrlik edən ölkələrdir. Onlar özləri bu qətnamələri qəbul etmişdir. Bu qətnamələrin həyata keçirilməsinə imkan yaratmaq üçün onların mandatı var idi. Lakin, əfsuslar olsun ki, 28 il ərzində Minsk qrupu çox imkanları əldən verib. Bir çox hallarda mən Ermənistanla qarşı sanksiyaların tətbiq edilməsi məsələsini qaldırmışdım. Çünki düşünürdüm ki, bu, toqquşmanın, müharibənin qarşısının alınması üçün bir yol ola bilərdi. Biz məsələni sülh yolu ilə həll etmək istəyirdik. Ötən il, müharibədən cəmi bir neçə gün əvvəl, Baş Assambleya da çıxış edərkən mən beynəlxalq birliyi xəbərdar edərək, Ermənistanın müharibəyə hazırlaşdığını dedim. Bu, təbliğat deyildi, Ermənistanın müharibədən əvvəlki aylar ərzində davranışının real təhlilinin nəticəsi idi. Əfsuslar olsun ki, mən haqlı çıxdım. Ona görə də, əgər Ermənistanla qarşı vaxtında sanksiyalar tətbiq edilsəydi, əgər Minsk qrupunun həmsədrləri, dünyanın üç aparıcı ölkəsi potensialının 5 faizini Ermənistanı öz işğalçı qüvvələrini geri çəkməyə inandırmağa və ya məcbur etməyə istifadə etsəydi, müharibə baş verməzdi. Odur ki, müharibəyə görə məsuliyyət yalnız Ermənistanın üzərində deyil, həmçinin onu beynəlxalq hüquqa riayət etməyə məcbur edə

bilməyən və ya bunu etmək istəməyənlərin üzərinə düşür. Nəticədə Azərbaycan bu qətnamələri beynəlxalq hüququn normaları çərçivəsində özü həyata keçirdi. Biz ədaləti, beynəlxalq hüququn normalarını bərpa etdik. Biz Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini özümüz yerinə yetirdik. Biz BMT-nin Nizamnaməsini rəhbər tutaraq hərəkət etdik. 51-ci maddə hər bir ölkənin özünümüdafiə hüququnu tanıyır. Beləliklə, biz bütün beynəlxalq alətlərdən istifadə edərək, öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etdik.

İndi müharibə bitib, münaqişə həll olunub, bu baş verənlər haqda danışılacaq heç bir məsələ qalmayıb. Biz artıq gələcəyə baxmalıyıq və hazırda bizim əsas narahatlığımız dağıdılmış, tamamilə viran qoyulmuş ərazilərin bərpasıdır. Əlbəttə ki, biz Birləşmiş Millətlər Təşkilatı ilə bu məsələlərdə, humanitar vəziyyətlə bağlı məsələlərdə, işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpasına dair planlarımızla bağlı gələcək əməkdaşlığa ümid edirik. Sözsüz ki, bizim BMT institutları ilə daha çox qarşılıqlı əlaqəyə ehtiyacımız var. Bildiyiniz kimi, UNESCO ilə də təmasdayıq. Biz UNESCO-nu, demək olar ki, 30 ilə yaxındır gözəyirik. Bilmirəm bunu bilirsiniz ya yox biz, bir neçə il bundan öncə hələ işğal dövründə, UNESCO-nu buraya səfər etməyə və bizim ərazilərdə nələrin törətdiyini görməyə dəvət etmişdik. Çünki ATƏT-in Minsk qrupu işğal olunmuş ərazilərə artıq iki faktaraşdırıcı missiya göndərmişdi. Biz onlardan yenidən bir missiya göndərməyi xahiş etdik, lakin onlar göndərmədilər. Biz UNESCO-dan tarixi abidələrimizə erməni təcavüzkarları tərəfindən dəymiş ziyanı gəlib görməyi xahiş edirdik, lakin onlar imtina etdilər. UNESCO rəsmiləri dedilər ki, UNESCO siyasi məsələlərə qarışıq. Lakin, müharibə bitdikdən sonra UNESCO tərəfindən onların gəlmək istə-

diyinə dair siqnallar aldıq. Əlbəttə, biz öz təəccübümüzü bildirdik. Çünki demək olar, 30 il idi ki, biz onları çağıranda gəlmirdilər. Müharibədən sonra isə gəlməyə qərar verdilər. Buna görə biz buna razılaşdıq və mənim də bildiyim qədr son məlumat belə idi ki, missiya artıq yaradılıb, amma indi Ermənistan yenə etiraz edir. Buna görə yenə də missiya gecikir.

BMT-nin digər təsisatları ilə daimi təmasdayıq. Bizə ekspert bilimi və məsləhətlər nöqtəy-nəzərdən geniş beynəlxalq iştirak və yardım lazım olacaq. Çünki indi bizim bərpa etdiyimiz ərazi on minlərlə kilometrə çoxdur və əlbəttə ki, biz BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığı ilə təmasdayıq. Mükün olan ən qısa müddətdə bütün keçmiş məcburi köçkünləri orada yenidən məskunlaşdırmağı planlaşdırırıq, amma əsas problem mənə və hər yerin tamamilə dağıdılıb, viran qoyulmasıdır. Buna görə də Birləşmiş Millətlər Təşkilatı və qurumları ilə əsas məqsədimiz bir-birimizə etimad göstərərək və tərəfdaş olaraq azad edilmiş torpaqlarımızın bərpa edilməsinə nail olmaqdır. Bakıdakı nümayəndəliyiniz bu işə fəal cəlb olunacağına güvənirik.

X X X

BMT-nin rezident əlaqələndiricisi Vladanka Andreyeva:

-Sağ olun, cənab Prezident. BMT ilə Azərbaycan arasında dostluğun artıq 29 yaşı var. Gələcək il, biz Azərbaycanın BMT-yə üzvlüyünün 30 illiyini qeyd edəcəyik. Eyni zamanda, BMT-nin Bakıda nümayəndəliyinin açılmasının da 30 illiyi olacaq. Bir halda, qeyd olunacaq və nəzərdən keçiriləcək tarixlər çoxdur, hesab edirəm ki, son 18 ay görünməmiş hadisələrlə yadda qaldı. COVID-19 global böhrana çevrildi və bir çox dövlətlər mübarizə aparırdılar. Mən COVID-19-a qarşı çox qətiyyətli milli cavab tədbirlərinin görülməsində Sizin və hökumətinizin göstərdiyi

səyləri alqışlamaq istəyirəm. Bununla belə, Siz də qeyd etdiniz ki, bu dövrdə biz çoxtərəfliyyə, ümumi məsuliyyətə daha güclü sadiqliyimizi nümayiş etdirməli olduq. Biz, ilk olaraq, COVID-19-a qarşı cavab tədbirlərinin müzakirəsinə həsr olunmuş Qoşulmama Hərəkatının Zirvə görüşünün keçirilməsi, sonra isə, BMT-nin Baş Assambleyasında xüsusi sessiyanın təşkil olunması üçün göstərdiyiniz səylərə görə minnətdarıq.

Azərbaycanda peyvənd işlərinə gəldikdə, ölkənin regionda perspektivli mövqelərdən birini tutur. BMT son 18 ay ərzində gördüyü işlərə sadiq qalaraq, öz yardımını bundan sonra da göstərməyə hazırdır. Biz 4 milyona yaxın ilk təcili əşyalardan ibarət dəstləri paylaşmışıq. Hökumət ilə səhiyyə işçilərinin birgə təlimlərinə sərmayələr yatırmışdıq. Həmin təlimlərdən 3 mindən artıq işçi keçmişdir. COVID-19-un qarşısının alınmasına yönəlməmiş ictimai kampaniya 1 milyondan artıq insanı əhatə etmişdir. Sizin də qeyd etdiyiniz kimi bu, son 18 ay ərzində Azərbaycan xalqının üzlədiyi yeganə çətinlik olmamışdır. Ümid edirik ki, noyabrın 10-da imzalanmış üçtərəfli Bəyənət Cənubi Qafqaz regionunda uzunmüddətli sülhün bərqərar olunmasında, əmin-amanlığa və əməkdaşlığa aparan yeni eraya təkan olacaq. BMT tərəfindən dekabr ayında Qarabağ bölgəsində tələbatların qiymətləndirilməsində hökumətə dəstək olmuşuq. Biz əvvəlki təmas xətti boyu 6 rayonda minaların təmizlənməsi üçün ANAMA-ya yardım məqsədilə dərhal 1 milyon dollar topladıq. Biz minaların təmizlənməsi işində milli mütəxəssislərə dəstəyi davam etdirəcəyik, çünki anlayırıq ki, bu, prioritetdir. Eyni zamanda, BMT Dünya Bankı, Avropa İttifaqı və digər beynəlxalq tərəfdaşlar ilə fond yaradaraq, əlaqələndirmə işini aparır ki, ANAMA üçün təlimlər davam etsin və minaların təmizlənməsi prosesi ən yüksək standartlara uyğun aparılsın. Biz məcburi köçkünlərin həmin bölgəyə təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə qayıdışı üçün göstərilən səylərin dəstəklənməsinə tam sadiq qalırıq. İrəliləyən doğru addım ataraq, martın 1-də biz BMT ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığa dair yeni Çərçivə sənədini, yeni paktı imzalamışdıq. Növbəti beş il ərzində qarşımızda çox böyük vəzifələr qoymuşuq. Əslində, biz inklüziv artıma dəstək vermək və gənclərlə iş aparmağı arzulayırdıq ki, onların əmək bazarlarına aid bacarıqları formalaşsın. Biz, həmçinin daha yaşlı iqtisadiyyatın qurulmasında və səhiyyə, sosial müdafiə, təhsil və ədliyyə sahələrində xidmət göstərən təsisatların imkanlarının gücləndirilməsində hökumətin təşəbbüslərinə dəstək vermək istərdik. Bundan əlavə, qadın və qızların həyatın bütün sahələrində imkanlarının genişləndirilməsi istiqamətində hökumətin səylərini dəstəkləmək istərdik.

Belçika Krallığı Azərbaycan ilə əlaqələrin genişləndirilməsində maraqlıdır

Prezident İlham Əliyev Belçikanın Azərbaycanda yeni təyin olunmuş səfirinin etimadnaməsini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 24-də Belçika Krallığının ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Mişel Pitermansın etimadnaməsini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Belçika Krallığının ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Mişel Piter-

mans etimadnaməsini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə təqdim etdi.

Söhbət zamanı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Belçika Krallığına səfərləri və bu səfərlər zamanı Belçikalıların Kralı Əlahəzrət Filipə görüşləri xatırlanaraq, bu görüşlərdə ölkələrimiz arasında əməkdaşlığa dair çox səmərəli müzakirələrin aparıldığı bildirildi.

Görüşdə Azərbaycan Respublikası ilə Belçika Krallığı arasında əlaqələrin geniş-

ləndirilməsinin önəminə toxunularaq, əməkdaşlığın konkret sahələrinin müəyyənləşdirilməsi, o cümlədən ticarət dövryyəsinin artırılması istiqamətində praktiki addımların atılmasının vacibliyi qeyd edildi.

Səfir Mişel Pitermansın ölkəmizdə diplomatik fəaliyyəti dövründə ikitərəfli münasibətlərin inkişafına töhfə verəcəyinə ümidvarlıq ifadə olundu.

Azərbaycanın Meksikadakı səfiri Məmməd Talıbov Peruya səfəri zamanı ölkənin nüfuzlu "Expreso" qəzetinə müsahibə verib.

Ölkəmizin Meksikadakı səfiriliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, müsahibə zamanı Perunun yeni seçilmiş Prezidenti Pedro Kastilyonun ölkədə akkreditə olunmuş diplomatik korpusla görüşdə iştirak etmək üçün bu ölkənin paytaxtı Lima şəhərinə səfəri haqda məlumat verən səfir, seçkilərdə qələbə və Perunun müstəqilliyinin 200 illik yubiley tarixinin qeyd edilməsi ilə bağlı ölkənin dövlət başçısı və xalqına Prezident İlham Əliyevin təbriklərini çatdırıb. Azərbaycanın Peru ilə bütün sahələrdə əlaqələrini daha da genişləndirməkdə maraqlı olduğunu bildirib. Qeyd edilib ki, diplomatik korpusla görüş çərçivəsində Peru Prezidenti ilə keçirilmiş qısa söhbət zamanı dövlət başçısı da öz ölkəsi ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin önəmini qeyd edib.

Azərbaycan və Peru arasındakı əlaqələrdən bəhs edilərək, ölkələrimiz arasında həm ikitərəfli həm də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlıq barədə məlumat verilib, bu xüsusda BMT və Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində səmərəli əməkdaşlıq əlaqələrinin mövcudluğu qeyd edilib. Ermənistan və Azərbaycan arasında mövcud olmuş münasibətlər ilə bağlı Perunun hər zaman beynəlxalq hüququ, Azərbaycanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyi və bunun ölkə-

Perunun "Expreso" qəzeti Azərbaycandan yazır

miz üçün mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyi vurğulanıb.

Həmçinin parlamentlərarası əlaqələr sahəsində fəallıq diqqətə çatdırılıb, enerji sektoru, nəqliyyat, ticarət, elm, təhsil, gənclər və sair qarşılıqlı maraq doğuran istiqamətlərdə birgə fəaliyyətin davam etdirilməsi üçün gözləntilərin olduğu bildirilib.

Müsahibə zamanı Ermənistan və Azərbaycan arasında mövcud olmuş münasibətlər haqda və 44 gün davam etmiş Vətən müharibəsinin nəticələri haqda məlumat verilib, regionda sülhün möhkəmləndirilməsi üçün tərəflərin qarşılıqlı olaraq beynəlxalq hüquqa, bir-birinin suverenliyi və ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşmasının vacibliyi vurğulanıb. Azərbaycan Prezidenti tərəfindən ölkəmizin Ermənistanla sülh haqqında müqavilə imzalamışa hazır olması barədə bəyanatına baxmayaraq, qonşu ölkənin tərribatçı addımları barədə söz açılıb, "revanşist" və təcavüzkar ritorikanın davam etdirməsinin təəssüf doğurduğu və sülh və təhlükəsizliyə mane olduğu bildirilib.

Səfir, həmçinin ölkə rəhbərli-

Embajador de Azerbaiyán visita Lima: «Agradecemos al Perú el apoyo a nuestra integridad territorial»

Per Sincero Sánchez Serra

El embajador de Azerbaiyán, Mammad Talibov, visitó Lima y concedió una entrevista a EXPRESO, en la que manifestó el deseo de su país de estrechar relaciones en todos los ámbitos con el Perú. Comentó que la era del petróleo acabó y que su país está invirtiendo fuertemente en educación con el programa "Convertir el oro negro en oro humano".

yi tərəfindən aparılan uzaqgörən siyasət nəticəsində ölkəmizin müstəqillik dövründə nail olduğu iqtisadi inkişaf barədə danışılıb. Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü olmuş və uğurla həyata keçirilmiş "Qara qızılı insan qızılına çevirək" proqramından danışılıb, neft gəlirlərinin intellektual kapitala çevrilməsi, turizm, informasiya texnologiyaları və qeyri-neft sektorunun digər sahələrində inkişaf, həmçinin Azərbaycanın tə-

şəbbüsü və liderliyi ilə regionda uğurla həyata keçirilmiş dünya miqyaslı beynəlxalq enerji və nəqliyyat layihələri barədə məlumat verilib.

Müsahibədə Azərbaycan tarixindən məlumat verilərək ölkəmizin Şərqdə ilk demokratik respublika olması, habelə dünya ölkələri arasında qadınlara səsvermə hüququ vermiş ilk ölkələrdən biri olduğu bildirilib. Ölkəmizin müasir dövrdə fəal xarici siyasət həyata keçirməsi, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü olması, hazırda işə Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etməsi onun beynəlxalq arena-da yüksək nüfuzla malik olması qeyd edilib, multikulturalizm və mədəniyyətlər arasında dialoq mövzusunda ölkəmizin müstəsna töhfəsindən xəbər verilib.

Daha sonra Azərbaycanın COVID-19 pandemiyasına qarşı aparılan beynəlxalq mübarizəyə verdiyi töhfədən söz açılıb, Qoşulmama Hərəkatının sədri qismində bu mövzuda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təşəbbüsü barədə danışılıb.

Müdafiə Nazirliyi: Kəlbəcər rayonu istiqamətində mövqelərimiz atəşə tutulub

Ermenistan silahlı qüvvələrinin bölmələri avqustun 24-ü saat 13:40-da

Basarkeçər rayonunun Zər-kənd yaşayış məntəqəsində yerləşən mövqelərindən Azərbaycan Ordusunun Kəlbəcər rayonunun Yellicə yaşayış məntəqəsi istiqamətindəki mövqelərini avtomat və snayper tüfəngindən istifadə etməklə fasilələrlə atəşə tutub.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, Azərbaycan Ordusunun şəxsi heyəti arasında itki yoxdur. Əməliyyat şəraiti bölmələrimizin nəzarəti altındadır.

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 24-də BMT-nin ölkəmizdə yeni təyin olunmuş rezident əlaqələndiricisi xanım Vladanka Andreyevanı qəbul edib. Məhz bu görüşdə dövlət başçımız tərəfindən səsləndirilən fikir və bəyanatlar xüsusilə diqqət çəkir və əsasən, uzun illər Ermənistanın işğalçılıq siyasətinə göz yuman bəzi ölkə və təşkilatların biganəliyinə toxunulur.

Daha dəqiq desək, 30 ilə yaxın dövr ərzində torpaqlarımızı işğal altında saxlayan Ermənistan Azərbaycanın 44 günlük haqq mübarizəsində kapitulyasiyaya uğradıqdan sonra yenidən özünü beynəlxalq aləmə "məzlumkeş", "əzabkeş" kimi gösətməyə cəhd edir, amma bununla yanaşı, Azərbaycana qarşı işğalçılıq mövqeyindən əl çəkməyəcəyini nümayiş etdirir.

ATƏT-in Minsk qrupuna BMT-nin TŞ-dakı beş ölkənin təmsil olunmasına baxmayaraq onlar tələb olunan qətnamələrin icrası üçün heç nə etmədilər.

Söz yox ki, belə davam edə bilməz və görüş əsnasında dövlət başçımız bu məqamlara toxunmaqla bildirib ki, əgər mövcud hal davam edərsə demək həmin məsələlərə göz yuman beynəlxalq qurumlar da məsuliyyət daşımaqdadırlar. Onlar işğal zamanlarında da eyni vəziyyəti davam etdirirdilər.

Lakin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü təmin olunub və növbəti proseslərdə Ermənistan və onun havadarları da bu realığı dərk etməyə məhkumdur.

O da əbəs deyil ki, Prezident İlham Əliyev işğal dövründə BMT-nin dörd qətnamələrinin Ermənistan tərəfindən həyata keçirilmədiyini xatırladı. Belə olan halda isə, bu gün məğlub Ermənistanın həyküylə salaraq yenidən beynəlxalq aləmə ağız açması, müəyyən dairələr qarşısında diz çökərək yalvarması bu ölkənin siyasi rəhbərliyinin acizliyinin göstəricisidir.

Təəssüf ki, Azərbaycanın ərazilərinin işğalı ilə bağlı TŞ-nin qəbul etdiyi 4 qətnamə icra olunmadı.

Yeri gəlmişkən, Prezidentimiz BMT-nin yeni rezidenti ilə görüşü zamanı ATƏT-in Minsk qrupunun da fəaliyyətsizliyinə toxunub və bu o deməkdir ki, Azərbaycan ardıcıl şəkildə, ən yüksək səviyyədə, bütün mühüm platformalarda işğala uğraması məsələsini qaldırsa da, təəssüf ki, Azərbaycanın əraziləri-

Prezident BMT-nin rezidentinə hansı danılmaz faktları göstərdi?

İlham Əliyev: "Biz ədalətli, beynəlxalq hüququn normalarını bərpa etdik, BMT TŞ-nin qətnamələrini özümüz yerinə yetirdik"

nin işğalı ilə bağlı TŞ-nin qəbul etdiyi 4 qətnamə icra olunmadı, o cümlədən, ATƏT-in Minsk qrupuna BMT-nin TŞ-dakı beş ölkənin təmsil olunmasına baxmayaraq onlar tələb olunan qətnamələrin icrası üçün heç nə etmədilər. Yeni onlar zamanında Ermənistan qarşı sanksiyaların həyata keçirilməsini tələb etsəydilər, yaxud digər müvafiq addımları atsaydılar hər şey sülh yolu ilə başa çatardı. Bu baxımdan, bu gün yenidən gündəmə gəlmək istəyən MQ artıq ona aid olmayan (!) məsələlərə qarşılaşa bilməz.

İşğal dövründə Azərbaycan həmin ərazilərdə tarixi abidələrimizə dəyici ziyanla tanış olmaq üçün UNESCO-nu bölgəyə dəvət etsə də, UNESCO bundan imtina edib.

Qətnamələr icra olunmurdusa, Azərbaycan öz onların icrasını təmin etməli idi və etdi də. Prezident İlham Əliyev vurğulayıb: "Biz ədalətli, beynəlxalq hüququn normalarını bərpa etdik, BMT TŞ-nin qətnamələrini özümüz yerinə yetirdik".

Bu əsnada işğala məruz qaldı-

ğı uzunmüddətli dövr ərzində Qarabağ torpaqlarımız talana, kütləvi dağıntılara, vəhşiliklərə, təbiəti və tarixi abidələri isə aşkar terrora məruz qaldı. Həmçinin, bu torpaqlarda mədəni və yataqlarımız da işğalçı qüvvələr tərəfindən istismara nəruz qaldı, habelə xarici şirkətlər torpaqlarımızda qanunsuz işlər apardılar. Bu isə yolverilməz və təbii ki, beynəlxalq hüququn da tapdanması demək idi. Ona görə də dövlətimizin başçısı BMT-nin yeni təyin olunmuş rezidenti ilə söhbəti əsnasında bu faktorlara toxunaraq mühüm məqamları çatdırıb.

Artıq bu məsələlərlə bağlı məşğul olacaq bir beynəlxalq qurum var - UNESCO. Lakin işğal dövründə Azərbaycan həmin ərazilərdə tarixi abidələrimizə dəyici ziyanla tanış olmaq üçün UNESCO-nu bölgəyə dəvət etsə də, UNESCO bundan imtina edib. Mühəribə bitəndən sonra isə əksinə, bölgəyə gəlmək istədiyini bildirir. Bu zmaan belə nəticə hasil etmək olar ki, ortada yenə də ikili standartlar var. Ancaq hər şeyə rəğmən, Azərbaycan beynəlxalq hüquqlara hörmət-

lə yanaşan, tələb edilən qaydalara əməl edən, sülhpərvər və inkişaf tərəfdarıdır və ümid etmək istərdik ki, uzun illər ikili standartlardan çıxış edən UNESCO da daxil müvafiq qurumlar ölkəmizin mövqeyini dərk edəcəklər.

Yekun sözü Azərbaycan deyir! Dövlətimizin başçısı görüş zamanı vurğulayıb ki, indi artıq müharibə bitib, münaqişə həll olunub, bu baş verənlər haqda danışılmalı bir məsələ qalmayıb. Biz artıq gələcəyə baxmalıyıq və hazırda bizim əsas narahatlığımız dağıdılmış, tamamilə viran qoyulmuş ərazilərin bərpasıdır. Azərbaycan işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpası istiqamətində BMT ilə əməkdaşlığa ümid edir.

Göründüyü kimi, artıq yekun sözü Azərbaycan deyir və bu gün uzunmüddətli və ikistandartlı yulardan ayılmağa başlayan məlum beynəlxalq qurum və təşkilatlar həqiqətləri dərk və qəbul etmək məcburiyyətindədirlər. Başqa yolları da yoxdur.

Rövşən RƏSULOV

"Gələcək illərdə Azərbaycan heç bir iqtisadi böhranla qarşılaşmayacaq"

"Bu gün dünya ölkələri COVID-19 pandemiyasına qarşı mübarizə aparır". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında iqtisadçı-ekspert Aslan Əzimzadə deyib.

Onun sözlərinə görə, bu mübarizə iki istiqamətdə gedir: "Həm səhiyyə istiqamətində, həm də iqtisadi istiqamətdə. Azərbaycan isə hər iki istiqamətdə koronavirus pandemiyasına qarşı mübarizə aparmaqdadır. Bu gün biz Azərbaycanda hər hansı bir iqtisadi böhranı görmürük. Təbii ki, bunun əsas səbəbi dövlətin iqtisadiyyatı tənzim etməsi, qabaqcıl tədbirlər görməsidir. Əgər, biz əsas iqtisadi göstəricilərə nəzər salsaq, görürük ki, bu gün Azərbaycan ümumdaxili məhsul həcminə görə, Cənubi Qafqaz regionunda liderdir. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan dövləti koronavirus pandemiyası dövründə sahibkarların az zərər görməsi üçün ciddi tədbirlər görüb. Müəyyən maliyyə dəstəklərinin olması sahibkarlıq subyektlərinə onların vəziyyətlərinin yaxşılaşdırılması ilə nəticələnib. Bu da birbaşa olaraq dövlətin iqtisadiyyatı tənzim etməsini göstərir".

Aslan Əzimzadə həmçinin qeyd edib ki, hansı ölkələrdə ki, dövlət birbaşa olaraq iqtisadiyyatı tənzim edir və pandemiya dövründə iqtisadiyyatın dirçəlməsi üçün qabaqcıl tədbirlər görürsə, bu tədbirlərin də faiz dərəcəsi nə qədər çoxdursa, həmin ölkələr də bu pandemiya dövründə ən uğurlu şəkildə çıxan ölkələr olacaqdır: "Düşünürəm ki, gələcək illərdə Azərbaycan heç bir iqtisadi böhranla qarşılaşmayacaq. Xüsusən qeyd etmək lazımdır ki, bu gün Azərbaycanda pul kütləsinin artmasına potensial var. Bu potensial daha da inkişaf edəcək".

Arzu Qurbanzadə

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən fransız iş adamı Martin Ryan Fransanın Tuluza şəhərində fəaliyyət göstərən "Jean Mer-moz" tədqiqat və təhlil dərəcəsinə müsahibəsində Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən 30 illik işğalından danışdı.

AZƏRTAC xəbər verir ki, müsahibədə tarixə nəzər salan M.Ryan Qarabağa ermənilərin köçürülməsindən, Qarabağın, Yerevanın Azərbaycan xanlıqları olmasından bəhs edib. 1921-ci il sənədini paylaşan iş adamı Qarabağın Azərbaycan ərazisi olduğunu göstərərək, bildirib ki, sovetlər birliyi Ermənistan vasitəsilə "parçala və hökm sür" siyasəti həyata keçirib.

Vurğulanıb ki, ermənilər regionda qədim zamanlardan yaşadıklarını iddia etsələr də, hətta Ermənistanın özündə belə bütün toponimlər türk mənşəlidir. Zəngəzurda

Fransız iş adamı: Hətta Ermənistanın özündə belə bütün toponimlər türk mənşəlidir

da azərbaycanlılar yaşayıblar. Ötən ilin payızında baş verən 44 günlük müharibədən

söz açan M.Ryan müharibənin gedişi, nəticələri haqqında ətraflı məlumat verib. Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli məqsədilə yaradılan ATƏT-in Minsk qrupunun fəaliyyətinə, 30 il davam edən səmərəsiz danışıqlar prosesinə toxunub.

Ulu öndər Heydər Əliyevin güclü dövlət yaratmaq ideyasından, multilateralizmə üstünlük verməsindən danışan fransız iş adamı Ümummilli Liderin, ilk növbədə, ölkənin iqtisadi qüdrətini möhkəmləndirməyə önəm

verdiyini diqqətə çatdırıb. Otuz il ərzində iqtisadiyyatını inkişaf etdirən, eləcə də güclü ordu quruculuğuna nail olan Azərbaycanın ötən il yaranmış şəraitdən yararlanaraq torpaqlarını erməni işğalından azad etdiyini bildirib. Qeyd edib ki, Azərbaycan məcburi köçkünlərin doğma yurdlarına qaytarılmasına hazırlaşır, azad edilmiş ərazilərdə bu məqsədlə genişmiqyaslı quruculuq işləri başlayıb.

O, nifrət dolu çıxışların əsasən erməni diasporu tərəfindən səsləndirildiyini diqqətə çatdırıb.

Həmçinin qeyd olunub ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması regionun, o cümlədən Ermənistanın inkişafına böyük töhfələr verəcək.

Xalqın rifahına və dövlətin inkişafına həsr olunmuş çoxşaxəli fəaliyyət

Mehriban xanım Əliyeva 2005-ci ildən 2017-ci ilə qədər Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı kimi yüksək səviyyədə fəaliyyət göstərmişdir. Bu 12 il ərzində Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə təmsil olunduğu Xəzər rayonunda həyata keçirilən sosial layihələr nəticəsində rayondakı qəsəbələr tanınmaz dərəcədə dəyişmiş, yeni məktəblər, uşaq baxçaları, mədəniyyət evləri,

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, ölkənin birinci xanımı Mehriban xanım Əliyeva Respublikamızda aparılan sosial siyasətin müəyyənləşdirilməsində və həyata keçirilməsində fəal surətdə iştirak edir. Mehriban xanım Əliyeva eyni zamanda nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar olan UNESCO-nun və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri kimi səmərəli fəaliyyət göstərir. Vətənə sədəqət, milli dəyərlərə hörmət Mehriban xanım Əliyevanın hərtərəfli fəaliyyətinin əsas prinsipini təşkil edir.

Humanitar sahədə uğurlu fəaliyyət göstərən Mehriban xanım Əliyeva 2017-ci ildən Birinci vitse-prezident kimi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında təsbit edilən

siyasi rəhbərlik funksiyasını da icra etməyə başladı. 5 mart 2021-ci il tarixdən Cənubi Qafqazın ən böyük partiyası olan Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin I müavini kimi fəaliyyət göstərir.

Prezident İlham Əliyevin ən yaxın silahdaşı olaraq Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın sosial, humanitar və iqtisadi siyasətin həyata keçirilməsində böyük əməyi vardır. Müasir Azərbaycanın quruculuğunda bu tandem mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Birinci vitse-prezident kimi fəaliyyəti dövründə Mehriban xanım Əliyeva qısa müddətdə özünün peşəkarlığı, zəngin təcrübəsi, böyük humanizmi və hadisələrə genişmiqyaslı baxışı ilə Azərbaycan tarixində qadın hərəkatının yeni bir səhifəsini açmış, idarəetmədə qadınların rolunun artmasına səbəb olmuşdur. Mehriban xanım ölkəmizdəki qadın hərəkatı tarixində ilk şəxsiyyətdir ki, maarifçilikdən səhiyyəyə, idmandan mədəniyyətimizin təbliğinə, xeyriyyəçilikdən ətraf mühitin qorunmasına qədər geniş bir fəaliyyət məkanını əhatə edir. Mehriban xanımın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən tədbirlər təkcə Azərbaycanla məhdudlaşmır, eyni zamanda sülh və sabitliyin təmin edilməsində önəmli rol oynayan sivilizasiyalararası dialoq mühitinin formalaşdırılması, dünya mədəni irsinin qorunması üzrə aktual məsələləri də əhatə edir. Bütün bu qeyd edilən məsələlərə əsasən deyə bilərik ki, bu gün Mehriban xanım Əliyevanın Azərbaycanı dünyada mədəniyyət carçısı, sivilizasiyalararası dialoq, multikulturalizm və tolerantlıq məkanı kimi təqdim etməsi Prezident İlham Əliyevin müzəffər lider portretini uğurla tamam-

layır.

Mehriban xanım Əliyeva rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə təhsillə bağlı bir çox önəmli layihə və proqramlar uğurla həyata keçirilir. Onların arasında “Yenilənən Azərbaycana yeni məktəb” proqramı xüsusi qeyd edilməlidir. Məhz bu proqramın başlanması nəticəsində ölkəmizdə üç mindən çox məktəb əsaslı təmir olunub və ya yenidən tikilmişdir. Azərbaycanda təhsilin inkişafına böyük həssaslıqla yanaşan Mehriban xanımın təşəbbüsü ilə Fond bütün ölkə ərazisində “Yenilənən Azərbaycana yeni məktəb” proqramı ilə yanaşı, “Internat məktəblərinin inkişaf proqramı”, “Təhsilə dəstək” kimi proqramların icrasını da həyata keçirərək dövlət təhsil siyasətinin reallaşmasında müstəsna əhəmiyyətə malik işlər görmüşdür. Bu layihələr həyata keçiriləndən sonra hətta respublikamızın ən ucqar regionlarında da hər cür ləvazimatla təchiz olunmuş, müasir tələblərə cavab verən məktəblər tikilib istifadəyə verilmiş, təhsilin bütün ölkə ərazisində əlçatanlığı təmin edilmişdir. Təkcə 2020-2021-ci tədris ilində Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü və dəstəyi ilə ölkəmizdə, o cümlədən Bakı, Gəncə və Mingəçevir şəhərlərində, eləcə də müxtəlif rayonlarda 62 təhsil müəssisəsi inşa və əsaslı təmir olunaraq istifadəyə verilmişdir. Müasir tipli məktəblərin inşası, tədris prosesində normal şəraitin yaradılması, təhsilin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması son illər ərzində Azərbaycan təhsilinin beynəlxalq təhsil məkanına inteqrasiyasını gücləndirmiş və beynəlxalq fənn olimpiadalarında Azərbaycan məktəblisinin uğurlarının əsas təminatçısı olmuşdur.

məscidlər, idman obyektləri tikilib istifadəyə verilmiş və əsaslı təmir olunaraq yenidən qurulmuşdur.

Ölkəmizdə xüsusi həssas əhali qrupları ilə işləmək, onların problemlərinin həllinə dəstək olmaq Mehriban xanım Əliyevanın fəaliyyət sahəsinin ana xəttini təşkil edir. Bu işdə gündəlik sosial ehtiyacların qarşılınması, insanların sağlamlığının qorunması, xəstələrə, kimsəsizlərə, ahıllara və ehtiyacı olan digər insanlara qayğı və nəvaziş ən vacib missiya kimi həyata keçirilməkdədir.

Qəhrəman şəhidlərimizin övladları, valideynləri və doğmalarına, qazi ailələrinə dövlətin diqqətindən başqa Mehriban xanım Əliyevanın da xüsusi diqqəti və qayğısı olmuşdur. Bu istiqamətdə fəaliyyət Heydər Əliyev Fondu vasitəsilə heç bir ictimai məlumatlandırma olmadan həyata keçirilmişdir;

Mehriban xanım Əliyeva Milli Olimpiya Komitəsinin və İcraiyyə Komitəsinin üzvü, həmçinin Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının prezidenti kimi də böyük işlər görmüş, Azərbaycanda idman hərəkatının davamlılığına əvəzsiz töhfələr vermişdir. Gimnastika üzrə dünya kuboku yarışlarının, müxtəlif çempionat və turnirlərin, Birinci Avropa Oyunlarının, IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarının ölkəmizdə yüksək səviyyədə keçirilməsi məhz Mehriban xanım Əliyevanın adı və yüksək təşkilatçılıq qabiliyyəti ilə bağlıdır. Bu beynəlxalq yarışlar ölkəmizin istər mədəniyyət, istərsə də idman nüfuzunu bütün dünyada yüksəltmiş, Azərbaycanı idman ölkəsi kimi tanıtmış və ölkəmizə böyük turist axınına səbəb olmuşdur.

Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə Heydər Əliyev Fondunun mədəniyyətlə, incəsənətlə bağlı layihələri Azərbaycanın mənəvi, tarixi, mədəni irsinin qorunması işində əvəzolunmaz rol oynamışdır. Bizim milli sənətimiz olan muğam sənətinin yenidən inki-

şafı və beynəlxalq arenaya çıxarılması məhz Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü nəticəsində mümkün olmuşdur. Mehriban xanım Əliyeva Azərbaycanın maddi və qeyri-maddi irsinin, Qarabağ mədəniyyətinin, Azərbaycan xalqının yaratmış olduğu ənənə və dəyərlərin dünyada tanınması üçün müxtəlif təqdimatlar, sərgilər, tədbirlər keçirmişdir. Azərbaycan xalqının yaratmış olduğu mədəni abidələr dünya irs siyahılarına daxil edilərək qorunma altına alınmışdır.

Mehriban xanım Əliyeva öz fəaliyyətində dünyada sülhün qorunmasına, həmçinin münasibə ocaqlarında sülhün bərqərar olunması işinə də böyük önəm vermişdir. Məhz Mehriban xanımın təşəbbüsü sayəsində UNESCO və İSESCO-nun dəstəyi ilə 2008-ci ildə Bakıda keçirilən “Mədəniyyətlərarası dialoqda qadınların rolunun genişləndirilməsi” beynəlxalq forumu ümumbəşəri mədəniyyətə, sülhün və əmin-amanlığın bərpa olunmasına hesablanmış ən böyük addım olmuşdur. Ölkəmizdə bilavasitə Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü nəticəsində “Azərbaycan: sivilizasiyalararası dialoqun keçmişi və bu günü”, “Gənclər sivilizasiyaların alyansı naminə” mövzusunda beynəlxalq konfranslar, “Dünya gənclərinin 4-cü məşğulluq sammiti”, BMT-nin Dövlət Xidmətləri Forumu, habelə Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu kimi qlobal tədbirlər uğurla keçirilmişdir.

Xeyirxahlıq, mərhəmət, insanpərvərlik nümunəsi olan Mehriban xanım Əliyevanın ölkə daxilində həyata keçirdiyi humanitar missiyası dövlətimiz tərəfindən yüksək dəyərləndirilmiş və Mehriban xanım Azərbaycanın ən ali dövlət mükafatlarına - “Heydər Əliyev” ordeninə və Heydər Əliyev Mükafatına layiq görülmüşdür. Eyni zamanda Mehriban xanım Əliyeva uğurlu beynəlxalq fəaliyyətinə görə bir çox xarici ölkələrin ali dövlət mükafatlarına layiq görülmüşdür.

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın Vətənin və xalqın taleyində bundan sonra da mühüm roluna olacağına, ölkənin sürətli inkişafına yeni və davamlı töhfələr verəcəyinə inamımız böyükdür. Bu inamı yaranan başlıca amil qeyd etdiyimiz kimi, Onun hər zaman dövlətçiliyimizə, xalqımıza xidmət etmək istəyi və arzusudur.

Hörmətli Mehriban xanım, Azərbaycan dövlətinin əhalinin sosial müdafiəsi və təminatının gücləndirilməsi, əhaliyə dövlət tərəfindən göstərilən sosial xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsi sahəsində irəliləyən addımlarınızla təşəbbüslərə görə, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan insanların qayğı ilə əhatə olunmasında bilavasitə iştirakinizə görə 13 sayılı Xəzər - Pirallahı seçki dairəsinin seçiciləri adından və şəxsən öz adımdan Sizə dərin təşəkkürümü və minnətdarlığımı bildirir, gərgin eyni zamanda şərəfli işinizdə uğurlar dileyirəm.

Rauf Əliyev,
Milli Məclisin deputatı

Ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində müstəqilliyini bərpa edən Azərbaycanın dünya arenasına inteqrasiyası, regional iqtisadi və siyasi əlaqələrin yaradılması prosesində qardaş Türkiyənin əhəmiyyətli rolu olmuşdur. Türkiyə ilə ikitərəfli, qarşılıqlı münasibətlərin güclənməsinə xüsusi diqqət ayrıran ulu öndər Heydər Əliyev ikinci hakimiyyəti dövründə bu istiqamətin inkişaf etdirilməsinə xüsusi diqqət ayırmışdır. Nəticədə, iki ölkə arasında tarix boyu mövcud olan dostluq və qardaşlıq münasibətləri dövlətlərarası münasibətlər mərhələsinə qədəm qoymuşdur.

2003-cü ildən etibarən Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Ümummilli Liderin təməlini qoyduğu bu proses daha da genişlənməmiş, Azərbaycan və Türkiyə arasında keyfiyyət və kəmiyyətə yeni tərəfdaşlıq əlaqələri yaranmışdır.

Bu gün Azərbaycan və Türkiyə arasında mövcud olan münasibətlər təkcə bu iki dövlətin deyil, eləcə də regionun ümumi inkişafına, bölgədə siyasi sabitliyin yaranmasına təkan verir ki, bu da türk dünyası üçün mühüm rol oynayır. Belə ki, bu gün heç kəmə sirt deyil ki, 30 illik münaqişə dövründə Türkiyə siyasi müstəvidə üstünlük əldə etməyimizdə və haqq səsimizi dünyaya çatdırmağımızda müstəsna rol oynadı. Lakin Azərbaycanla Türkiyə arasındakı əlaqələr sadəcə siyasi platforma ilə məhdudlaş-

nədlə Azərbaycanla Türkiyə arasında olan hərbi-siyasi mütəfiqlik rəsmi şəkildə elan edildi. Bəyannamədə ən çox diqqət çəkən məqam da məhz hərbi əməkdaşlıqla bağlıdır.

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, Prezident İlham Əliyev avqustun 14-də "CNN Türk" telekanalına müsahibəsi zamanı Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli prosesindən, 44 günlük Zəfər yürüşündən, işğaldan azad edilən ərazilərdən, bu torpaqlarda davam edən bərpa-quruculuq işlərindən, eləcə də bölgədə hərəkəti müəyyən ölçüdə məhdudlaşdıran, bərpa prosesinə əngəl olan minalardan, minatəmizləmə prosesindən bəhs edən ölkə başçısı, həmçinin Azərbaycan və Tür-

haribəsi zamanı Azərbaycan xalqı yaxşı gördü ki, onun əsl dostu kimdir. Prezident bildirdi ki, Vətən müharibəsində qazandığımız Böyük Qələbədə Türkiyənin Azərbaycana siyasi və mənəvi dəstəyi, türk xalqının, eləcə də Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın doğmalığı, qardaşlıq münasibətlərinin xüsusi rolu olub. Türkiyə ölkəmizə təkcə silahlı PUA-ları ilə yox, hərtərəfli dəstək verib. İlk növbədə, ikinci Qarabağ savaşının ilk saatlarında Prezident R. T. Ərdoğanın qətiyyətli açıqlamaları çox böyük və müsbət rol oynayıb. O hər zaman deyib ki, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır və Azərbaycanın haqq işində ona siyasi və mənəvi dəstək verir. Bu, bir çoxlarını məsələyə müdaxilə etməkdən çəkindirib.

Şübhəsiz ki, Türkiyədən alınmış müasir silahlar, "Bayraktar"lar, eləcə də başqa silahlar - "Qasırğa"lar, hərbi maşınlar, "Kobra"lar Azərbaycanın qələbəsinə kömək edib, insan itkisinin az olmasına səbəb olub.

Bu gün regionda yaranan vəziyyətə nəzər salsaq, Türkiyə və Azərbaycanın mövcud münasibətlərinin artıq regional amilə çevrildiyini görürük. Prezident İlham Əliyevin də qeyd etdiyi kimi, bəlkə nə vaxtsa global amilə çevriləcək...

Mövzu ilə bağlı "İki sahil"ə açıqlamasında Milli Qeyri-Hökumət Təşkilatları Forumunun prezidenti Rauf Zeyni bildirdi ki, Azərbaycan-Türkiyə tandeminin regionda formalaşdırıldığı yeni realıq əməkdaşlığa və inkişafa zəmin yaradır: "Bu gün region üçün yeni bir realıq yaranır. Artıq bir sıra layihələr var.

Sözsüz ki, region dövlətlərinin əksəriyyəti bu layihələrin icrasında, həyata keçirilməsində maraqlıdır. Çünki bu layihələr bölgədə yaşayan xalqlar üçün yeni imkanlar deməkdir. Sözsüz ki, konstruktiv müstəvidə baş verən bütün əməkdaşlıq region ölkələrinin də inkişafına imkanlar açacaq. Bu layihələr arasında Zəngəzur dəhlizinin açılması xüsusi yer tutur".

R. Zeyni qeyd etdi ki, Zəngəzur dəhlizinin açılmasından ən çox faydalanacaq regional ölkələrdən biri də qardaş Türkiyədir: "Bu koridorun açılması Türkiyə üçün bir sıra üstünlüklər yaradacaq. Dəhliz vasitəsilə Türkiyə özünün regionda əsas tərəfdaşı olan Azərbaycana birbaşa quru yolu əldə edəcək. Bununla da dəhlizin yaranması ilə Azərbaycan və Türkiyə arasında iqtisadi əlaqələrin, o cümlədən turizm əlaqələrinin daha da genişlənməsi üçün imkanlar yaranacaq. Bu dəhliz Xəzər dənizi vasitəsilə Mərkəzi Asiyaya, yəni Türk dünyasına çıxış əldə etmək baxımından da əhəmiyyətlidir. Türkiyənin Azərbaycana və Mərkəzi Asiyaya birbaşa çıxış əldə etməsi isə Türk dünyası ölkələri arasında istər iqtisadi, istər siyasi, istərsə də strateji əlaqələrin qurulması və inteqrasiyanın genişlənməsi baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır".

Həmsöhbətimiz son olaraq vurğuladı ki, Azərbaycan və Türkiyə arasında əlaqələrin dinamik inkişafı təkcə bu dövlətlərin yox, həm də regionun ümumi tərəqqisinə, sabitliyin bərqərar olmasına mühüm töhfələr verir.

Nigar Orucova

mır. Bununla yanaşı, iki dövlət arasında iqtisadi, hərbi, sosial və digər sahələrdə də qarşılıqlı əməkdaşlıq mövcuddur. İyunun 15-də işğaldan azad edilən Şuşa şəhərində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan arasında imzalanan "Şuşa Bəyannaməsi" ilə iki ölkə arasında ki münasibətlər tamamilə yeni mərhələyə qədəm qoydu. Bu sə-

kiyə arasında mövcud olan dostluq, qardaşlıq münasibətlərinə də toxundu. Qeyd etdi ki, son 18 ildə

Türkiyə ilə Azərbaycan arasında vahid siyasət formalaşdırılıb. İki ölkə arasında hər zaman mehriban, isti münasibət mövcud olub. Lakin ikinci Qarabağ müharibəsindən sonra bu münasibətlər daha da güclənib. Çünki 44 günlük Vətən m ü -

Yeni Azərbaycan Partiyası aparıcı siyasi qüvvə kimi bir-birindən əhəmiyyətli uğurlara imza atıb

YAP Ağdaş rayon təşkilatının VIII hesabat konfransı keçirilib

Avqustun 24-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Ağdaş rayon təşkilatının videoformatda VIII hesabat konfransı keçirilib. Əvvəlcə müasir, müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, Yeni Azərbaycan Partiyası-

nın yaradıcısı, ulu öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olan Vətən

hın məsuliyyətini öz üzərinə götürən, müstəqil Azərbaycan dövləti ilə eyni zamanda təşəkkül tapan Yeni Azərbaycan Partiyası da

yon təşkilatının sıralarına qəbul edilib.

Sonra YAP Ağdaş rayon təşkilatının Nəzarət-Təftiş Qrupunun üzvü Cəbir Həsənov hesabat məruzəsi ilə çıxış edib.

Müzakirələr zamanı çıxış edən YAP Ağdaş rayon təşkilatı İdarə Heyətinin üzvləri - Ağdaş Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Tofiq İbrahimoğlu, Ağdaş şəhər ərazi ilk partiya təşkilatının sədri, M.Şeyxzadə adına Ağdaş Texniki, Təbi-

cəmiyyətdəki mövqelərini get-gedə daha da möhkəmləndirir, insanların bu partiyanın ideoloji-siyasi xəttinə dəstəyini gücləndirir. Bu gün Azərbaycanın tarixinin ən güclü, ən qüdrətli dövrü-

nü yaşadığını vurğulayan Ə. Tağıyev deyib ki, 44 günlük Vətən müharibəsindən alnıaçıq çıxan Azər-

baycan dövləti böyük Zəfər günlərini qeyd edir. Vətən müharibəsindən qalib çıxan Azərbaycan 30 illik işğala son qoyaraq ərazi bütövlüyünü bərpa edib, bül-

“Ermənilərin Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etməyə hazır olduqlarını bildirmələri gözləniləndir”

“Qarabağda yaşayan bir qrup ermənin Şuşadakı Azərbaycan ordusunun komandanlığına müraciət edərək onlardan iş istəməsi və Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etməyə hazır olduqlarını bildirmələri gözləniləndir”. Bunu SİA-ya açıqlamasında politoloq, Qarabağ Azadlıq Təşkilatının sədri Akif Nağı deyib.

Onun sözlərinə görə, Xankəndidə yaşayan ermənilər çətin durumdadırlar: “Orda iş yoxdur, şərait də bərbad vəziyyətdədir. Ona görə də, orada yaşayan ermənilər kömək üçün Azərbaycanın ordu komandanlığına müraciət ediblər. Ermənilər çox yaxşı başa düşürlər ki, Azərbaycan öz torpağına gəlir və sahib çıxır. Yəni onlar çox yaxşı başa düşürlər ki, hər şey Azərbaycan hakimiyyətindən asılıdır və Azərbaycan hakimiyyətini tanımalıdırlar. Sadəcə olaraq, Azərbaycan dövləti bu məsələlərdə diqqətlə yanaşmalıdır. Çünki biz ermənilərə çox güzəştə getmişik. Artıq güzəştədən söhbət gedə bilməz. Ümumiyyətlə, ermənilər toplum şəklində Azərbaycan xalqına qarşı törətdikləri cinayətlərə görə hər biri məsuliyyət daşıyırlar. Ona görə də, Xankəndidə yaşayan ermənilərin bu müraciətlərinə diqqətlə yanaşmalıdırlar. Onlara inanmaq və etibar etmək olmaz. Cinayət törətmiş hər bir erməni cəzasını almalıdır”.

Gülyana

Dünyada koronavirusa qarşı 5 milyard dozadan çox vaksin vurulub

Avqustun 24-dək dünya üzrə COVID-19 virusuna qarşı vurulan peyvənd dozalarının sayı 5 milyardı ötür. Vaksinasianın statistikasını aparan “Ourworldindata.org” saytının yazdığına görə, dünya ölkələri arasında ən çox vaksinasia Çində aparılıb - 1 milyard 990 milyon doza. İkinci və üçüncü yerlərdə qərarlaşan Hindistanda 582 milyon 240 min, ABŞ-da 363 milyon 270 min doza peyvənd vurulub.

Vurulan vaksın dozalarının sayına görə ilk onluğa, həmçinin Braziliya (178 milyon 550 min), Yaponiya (118 milyon 310 min), Almaniya (99 milyon 630 min), İndoneziya (89 milyon 830 min), Türkiyə (89 milyon 812 min), Böyük Britaniya (89 milyon 500 min) və Fransa (83 milyon 940 min) daxildir.

COVID-19 pandemiyasının online statistikasını aparan “Worldometer” portalının bu gün axşam saatlarına olan məlumatına əsasən, dünya üzrə yoluxanların sayı 213 milyon 637 mini ötür, 4 milyon 459 mindən çox insan həyatını itirib, sağalanların sayı isə 191 milyon 198 min nəfərə yaxınlaşıb.

Bu il 99 müraciət ali məktəblərə müsabiqədənə qəbulla bağlıdır

Ali məktəblərə müsabiqədənə qəbulla bağlı 99 müraciət olub. Onlardan 1-i musiqi üzrədir, 4-ü beynəlxalq, 45-i respublika fənn olimpiadalarının qalibləri, 49-u isə idmançıdır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM) feysbuk sahifəsi vasitəsilə Mərkəzin Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə I və IV ixtisas qrupu üzrə ixtisas seçimi edəcək abituriyentlərə diqqət yetirməli olduqları məsələlər haqqında məlumat verərək deyib.

Xatırladaq ki, ixtisas seçimi avqustun 20-dən başlayıb və 30-dək davam edəcək. DİM-in Direktorlar Şurasının sədri avqustun 23-də II və III ixtisas qrupu üzrə abituriyentlərin suallarını cavablandırıb.

oğullarının əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Konfransın gündəliyi təsdiqləndikdən sonra YAP Ağdaş rayon təşkilatının sədri, Milli Məclisin deputatı Cavid Osmanov hesabat məruzəsi ilə çıxış edib. Bildirib ki, 2020-ci ildə rəşadətli Azərbaycan Ordusu ölkə Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə tariximizə Zəfər gününü yazıb. 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsi 30 ilin işğalına son qoydu, Azərbaycanın

aparıcı siyasi qüvvə kimi fəaliyyət göstərirdi 29 ilə yaxın bir dövrdə bütün qüvvə və bacarığını xalqa xidmətə yönəldərək, bir-birindən əhəmiyyətli uğurlara imza atıb. Partiyamızın yaradıcısı ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin zəngin təcrübəsi, müstə-

qil, demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu yolunda gərgin fəaliyyəti Azərbaycanın bugünkü və gələcək taleyini müəyyən edib.

Qeyd olunub ki, hazırda YAP Ağdaş rayon təşkilatında 77 ərazi ilk partiya təşkilatında birləşən partiya üzvlərimizin sayı 16650 nəfərdir. Onlardan 8646 nəfərini qadınlar, 4454 nəfərini gənclər təşkil edir. VII konfransdan ötən dövr ərzində 310 nəfər partiya ra-

ət və Humanitar fənlər təmayüllü Gimnaziyanın direktoru Şəhla Hacıbalayeva, rayon təşkilatının baş məsləhətçisi Anar Şahmurov, Gənclər və İdman idarəsi ərazi ilk partiya təşkilatının sədri, rayon Gənclər və İdman idarəsinin rəisi Azad Gözəlov, Təşkilatın Şura üzvü, rayon Təhsil şöbəsinin aparıcı məsləhətçisi Afət Ramazanova hesabat dövründə görülən işlərdən bəhs ediblər.

Konfransda YAP Mərkəzi Aparatının Təşkilat şöbəsinin müdiri Əhliman Tağıyev çıxış edərək VIII konfrans münasibətilə rayon təşkilatının üzvlərini təbrik edib. Ə. Tağıyev bildirib ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının xalq, dövlət qarşısındakı böyük xidmətləri bu nəhəng təşkilatın

gədə və dünyada yeni reallıqlar yaradıb. Ölkəmiz özünün iqtisadi, siyasi çəkisi-nə görə fərqli bir dövlətdir. Yeni bütövlükdə, Azərbaycan fərqli bir reallıq yaradıb və bu yeni reallıqlara uyğun

qarşımızda yeni çağırışlar, vəzifələr durur.

Ə. Tağıyev YAP Ağdaş rayon təşkilatına gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Konfransda YAP Ağdaş rayon təşkilatının hesabat dövrü ərzindəki fəaliyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilib.

Müstəqilliyə gedən yol: Heydər Əliyev şəxsiyyəti və siyasi reallıqlar

Siyasi varislikdən qüdrətli dövlətçilik fəlsəfəsinə

Heydər Əliyevin timsalında biz əyani şəkildə görürük ki, şəxsiyyətlərin tarixdəki rolu bəzi hallarda əvəzolunmaz olur. Heydər Əliyev şəxsiyyəti, Heydər Əliyev düşüncəsi bugünkü Azərbaycanın uğurlu inkişafının təməlinə dayanan bir amildir.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

II məqalə

1991-ci ildə müstəqilliyimizə nail olmağın çətin tarixi sınaqları və bu sınaqlarda şəxsiyyət və zaman anlayışlarının ümummilli mahiyyətinin açılması göstərir ki, Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının və dövlətinin taleyüklü problemlərini həll edən tarixi şəxsiyyət kimi yeni siyasi sistemdə həm də yeni tarixi reallıqlar yaradan şəxsiyyətdir. Ona görə də elmi ədəbiyyatımızda 15 iyun Milli Qurtuluş Günü kimi tarixiləşmişdir. Həmin gün xalqımızın həyatında yeni bir başlanğıc, tərəqqi yolunda keyfiyyətə yeni bir mərhələnin əsasını qoyulub. Onun mahiyyəti və sonrakı tarixi proseslərə başlanğıc verməsi praktiki baxımdan ümummilli nəticələrin miqyası ilə özünü sübuta yetirmişdir. Daha dəqiq ifadə etsək Heydər Əliyev şəxsiyyətinin malik olduğu xarizma millətin taleyinin bilavasitə xaosdan, böhrandan, anarxiyadan xilas edilməsini, inkişafa, sabitliyə, ən vacibi çoxmillətli dövlətçilik tarixində ilk dəfə xalq-ümummilli lider harmoniyasından yaranan milli gücün unikalığının dərki prosesini şərtləndirib. Bu dərkətməni isə Heydər Əliyev təfəkküründən müdrikliyindən kənarda təsəvvür etmək mümkün deyildir. Deməli, Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi fəaliyyətinin hədəfində azad və müstəqil dövlət qurmaq uğrunda mübarizəsi ilə mümkün tarixi şəraitdə zamanı qabaqlamaqla reallaşdırmaq məharəti arasında çox böyük xarizmatik təfəkkür, iti düşüncə və milli ruha bağlılıq vardır.

Bu baxımdan, 1990-cı ilin yayında Moskvadan Vətənə qayıdan Ulu Öndər siyasi iradəsini ilk olaraq Naxçıvan MR üzvləşdiyi çətinlikləri dəf etməkdə reallaşdırdı. 1993-cü ilin yayında isə Azərbaycan "olum, ya ölüm" dilemması qarşısında qaldığı bir vaxtda, xalqın təkidi ilə hakimiyyətə qayıması xalqının xilaskarlığı yolunda mübarizəsinin məntiqi davamı idi. Odur ki, 1993-cü il iyunun 15-dən Azərbaycan tarixində Heydər Əliyev dövrünün yeni, daha əzəmətli mərhələsi başlamışdır.

Bu qayıdış ölkənin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, mədəni həyatında, beynəlxalq əlaqələrində xalqın dərin böhrandan xilas-qurtuluşu idi. Ulu Öndər özü dəfələrlə qeyd etmişdir ki, müstəqilliyi əldə etmək nə qədər çətindirsə onu qoruyub saxlamaq, əbədiyyatı dönməzliyini təmin etmək daha da çətin dir. Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, hələ 1969-1982-ci illərdə Azərbaycan dövlətçiliyinin gələcək müstəqilliyinin siyasi, iqtisadi əsaslarının yaradılması ilə 1993-cü ildən sonrakı mərhələ arasında xüsusi bir əlaqə, məntiqi davamlılıq vardır. Məhz həmin baza əsasında Azərbaycan xalqı müstəqillik əldə etdikdən sonra nankor ermənilərin təcavüzünə baxmayaraq, öz suverenliyini qoruyub saxlaya bilmiş və böyük inkişaf yoluna qədəm

qoymuşdur. Çox qısa zamanda Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsi üçün ciddi sosial-iqtisadi, siyasi islahatlar dövrünün başlanması ilə Azərbaycanda hakimiyyətə səriştəsiz dairələrin olduğu 1991-1993-cü illərdə mövcud olan xaos, anarxiya aradan qaldırıldı, silah gücünə, müxtəlif təribatlar vasitəsilə hakimiyyəti ələ keçirmək praktikasına əslində son qoyuldu. Dövlət və xalq arasında möhkəm birliyin əsasları yaradıldı. Onun ümummilli gücü ifadə edən hədəfləri müəyyənləşdirildi. Daha önəmli isə odur ki, Heydər Əliyev dövlətçilikdə irəli sürdüyü əsas prinsiplərdən biri kimi ölkəmizdə qanunun aliliyinin təmin edilməsinə çox qısa vaxtda nail oldu. Dövlətin mövcudluğunun bu prinsip əsasında mümkünlüyü idarəcilik sisteminin özəyini təşkil edən yeganə vasitəyə çevrildi. Qanunçuluq prinsipi bir tərəfdən qanunun aliliyidirsə, digər tərəfdən isə zamanın tələbinə və reallığa uyğun olaraq yeni qanunların yaradılması və onların işlək olmasına ictimai nəzarətin gücləndirilməsinin təminatçısıdır kimi konsepsiyanın tətbiqi uğurla həyata keçirildi. Heydər Əliyev dəfələrlə bildirmişdir ki, "dövlət xalqa xidmət etməlidir, dövlətin xalqa xidmət etməsi üçün dövlət məmurları, dövləti idarə edən şəxslər daim xalqla təmasda olmalıdır". Elmi yanaşma onu göstərir ki, Heydər Əliyevin dövlətçilik təlimində bu strateji xətt mühüm əhəmiyyətə malikdir. Digər önəmli məsələ odur ki, 1993-cü ilin iyun hadisələri zamanı yaranmış vətəndaş müharibəsi təhlükəsi dahi siyasi xadimin müdrik siyasi iradəsinin gücü ilə qısa zamanda aradan qaldırıldı. Bu istiqamətdə ictimai-siyasi sabitliyin yaradılması üçün ciddi və təxirəsalınmaz addımlar atıldı ki, bu da möhkəm dövlətçiliyin bərqərar olması üçün ən mühüm amil idi. Heydər Əliyev yaranmış gərgin siyasi vəziyyəti tənzimləməklə eyni vaxtda dövlət quruculuğu siyasətinin tərkib hissəsi kimi həm də Milli Ordunun yaradılması yolunda bütün potensial imkanları səfərbər etdi. 1993-cü ilə qədər hakimiyyətdə olan iqtidar ordu quruculuğunda çox ciddi böhranın baş qaldırmasına yol açmış, vahid komandanlığın isə olmaması dövlətin hərbi strategiyasını iflasa uğratmışdı. Belə şəraitdə nizami ordu quruculuğunun nə qədər çətin olduğunu təsəvvür etmək çətin deyildir. Bu ta-

leuyüklü məsələdə uğurlu addımlara Heydər Əliyev iradəsi və gücü sayəsində qısa zamanda nail olundu.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi xarizması qısa zamanda möhkəm dövlətçiliyin əsasını qoymaqla həm də ölkəmizi xarici qüvvələrin mübarizə poliqonundan xilas etdi. 1994-cü ilin oktyabrında xarici qüvvələrin dəstəyi ilə bəzi dairələrin Azərbaycanda dövlət çevrilişlərinə cəhdlərinin qarşısı alındı. Dövlətçiliyimizə qarşı yönələn bu məkrli niyyətlər puça uğradıldı. Həmin tarixi məqamda Azərbaycan xalqının Heydər Əliyevə olan inamı hesabına dövlət çevrilişinə edilən cəhdlərin qarşısının qətiyyətlə alınması Azərbaycan xalqının öz siyasi lideri ətrafında müştəqil birliyin təsdiqləmiş oldu. Bu tarix ona görə mühüm əhəmiyyət kəsb edir ki, Azərbaycanı parçalamaq niyyətləri həmişə olduğu kimi, bu mərhələdə də təsadüfən baş verməmişdi. O zaman-zaman xalqımızı istəməyən qüvvələrin ənənəvi riyakarlığının qarşısına qoyduğu məqsədli və məkrli siyasətin davamı idi. Həmin dövrdə Azərbaycanın öz təbii sərvətlərinə sahib çıxması, Xəzər regionunun əməkdaşlığa açıq elan olunması, global layihələrin Azərbaycanın iradəsi ilə reallaşdırılması yolunda həyata keçirilən konsepsiya Azərbaycanı istəməyən qüvvələrin rahatlığını pozmaqda mühüm rol oynadı. 1994-cü ilin oktyabrında dövlət çevrilişinə edilən cəhdin davamı olaraq 1995-ci ilin martında yenidən dövlət çevrilişinə cəhd olundu. Bu cəhdlərin qarşısı da Heydər Əliyev müdrikliyi ilə alınaraq Azərbaycanda silah yolu ilə hakimiyyətə gəlmək ənənəsinin mümkünsüzlüyü sübut olundu. Belə avantüradan doğan mübarizə üsulu Azərbaycan siyasi səhnəsindən praktiki olaraq çıxarıldı. Dövlətçilik tariximizdə bu addım həm də onu sübut etdi ki, hakimiyyətə gəlmək və güclü dövlət qurmaq yalnız demokratiyanın, hüquq aliliyinin, insan və vətəndaş azadlıqlarının təmini sayəsində mümkündür. Belə də oldu və ictimai-siyasi sabitliyin təmin edilməsi yolunda qanunun aliliyi prinsipi, uğurlu iqtisadi islahatlara açılan yol 1995-ci ildə ölkənin Ali Qanunu- Konstitusiyaya Aktının qəbul edilməsi, mütərəqqi qanunvericilik bazasının əsaslarının hazırlanması ilə özünü təsdiq etdi. Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, unutmamalıyıq ki, Ulu Öndər Heydər

Əliyevin ən böyük xidmətlərindən biri Azərbaycanın öz təbii sərvətlərinə sahib çıxması idi. Bununla da Azərbaycanın neft strategiyası dünyanın siyasi və iqtisadi mənzərəsinə mühüm təsiri ilə həm də siyasi balanslaşdırılmanı təmin etdi. Ulu Öndərin uzaqgörənliyi və qətiyyəti sayəsində 1994-cü il sentyabrın 20-də Bakıda müxtəlif ölkələrin neft şirkətləri ilə imzalanmış "Əsrin müqaviləsi" ilə bu strategiya reallığa çevrildi. Dünyanın ən böyük neft şirkətləri həmin zamanda bu narahat bölgəyə yalnız Heydər Əliyev şəxsiyyətinə olan inamının sayəsində investisiya qoymağa qərar verdilər. Bu böyük inam Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərləri, Böyük İpək yolu və Bakı-Tbilisi-Qars dəmiryolu kimi dünyada analoqu olmayan geosiyasi layihələrin reallaşmasına şərait yaratdı. Azərbaycanın, o cümlədən Xəzərin karbohidrogen ehtiyatlarının dünya bazarlarına çıxarılmasına əngəl olmaq istəyən qüvvələrin praktiki baxımdan maraqları iflasa uğradıldı. Bu istiqamətdə Heydər Əliyev müdrikliyi region və dünya dövlətlərinin qarşılıqlı əməkdaşlığı fonunda çox hadisələrin məcrasını dəyişdi. Bu böyük siyasətin davamı və məntiqi nəticəsi isə o idi ki, XXI əsrin astanasında Azərbaycanın razılığı və iştirakı olmadan Qafqazda hansısa bir layihəni həyata keçirmək, regionda gedən siyasi proseslərin mahiyyətini analiz etmək mümkün deyildir. Çünki dövlətçiliyin möhkəm təməl prinsipləri təkə həmin dövr üçün deyil, gələcəyə yönələn hədəfləri təyin etməklə həm də milli ideologiyanın uzunmüddətli və tarixi ənənələrdən qaynaqlanan bazasını yaratmışdır. Bu prinsiplərin milli və bəşəri mahiyyəti azərbaycançılıq ideologiyasına dövrün tələbləri səviyyəsində konkret nəzəri məzmun verməsindədir. Dahi şəxsiyyət azərbaycançılığın dövlətin siyasi ideologiyası səviyyəsinə yüksəlməsi üçün onun konseptual əsaslarını da hələ sovet dövründən hazırlamışdır. Tarixi prizmadan baxanda Heydər Əliyev siyasi millətin formalaşması prosesində cəmiyyətin bütövlüyünü saxlamağın əsas şərtlərini zamanında müəyyən etmişdir. Həmin kontekstdə Heydər Əliyev zəkası siyasi mədəni ideoloji mədəni və əxlaqi faktorların Azərbaycan toplumunun bütövlüyü naminə sintezini yarada bilmişdir. Bu zaman hər birimizin diqqətini cəkbən əsas məqamlardan biri müstəqil dövlətçilik prizmasında bütövlüyün daxili və xarici şərtlərinin müəyyən edilməsi məsələsi olmalıdır. Belə ki, azərbaycançılıq ideologiya kimi əslində, cəmiyyətin daxilindəki milli-etnik münasibətləri dövlətçilik naminə nizamlamağın yollarını müəyyən edir. Tam əsaslıdır ki, SSRİ-nin süqutundan sonra Azərbaycanın dövlət, cəmiyyət və millət olaraq bütöv halında inkişaf etməsinin siyasi nəzəri əsaslarında bu məqamlar ayrıca yer tutur. Məhz yuxarıda sadalananların hesabına Heydər Əliyevin liderliyi ilə Azərbaycan bütün böhranları aşı bilmişdir. XX əsrin ortalarından başlayan bu müdrik siyasi xətt XXI əsrin əvvəllərində konkret olaraq güclü dövlətçilik strategiyasının formalaşması ilə özünü təsdiq etdi. Prezident İlham Əliyevin siyasi müdrikliyi isə bu strategiyanın davamlı tarixi uğurlar qazanmasına imkan yaratdı.

Siyasi varislikdən qüdrətli dövlətçilik

fəlsəfəsinə..

Biz qüdrətli dövlətçilik fəlsəfəsini ona görə siyasi varisliklə müqayisə edirik ki, siyasi varislik müasir Azərbaycanın siyasi və ictimai mühitində İlham Əliyevin dövlət idarəetmə sistemindəki uğurlu fəaliyyəti ilə tarix və müasirliyi bağlayan vahid ümumxalq gücünün ifadəsində cəmləşib. Məlumdur ki, İlham Əliyev Prezident səlahiyyətlərinin icrasına başladığı ilk gündən hakimiyyəti xalq xidmət vasitəsi hesab etdiyini bildirməklə Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi xəttini Azərbaycanın inkişafı və tərəqqisi üçün prioritet kimi qarşıya qoymuşdur. Son 18 ildə qarşıya qoyulan hədəflərin mahiyyətini və nəticələrini şərh edərkən açıqca bəlli olur ki, bu tarixi dövr ölkənin sürətli inkişafını təmin edən çevik idarəetmə sisteminin formalaşmasını bilavasitə bərqərar etmişdir. Qarşıya qoyulmuş coxsaylı islahatlar, irəli sürülən yeni-yeni konsepsiyaların təkcə ölkəmiz üçün yox, region və dünya üçün səmərəli nəticələri Prezident İlham Əliyevi Cənubi Qafqaz regionunda, hətta dünya siyasi məkanında Heydər Əliyevdən sonra alternativsiz siyasi liderə çevrilməsinin elmi əsaslarını formalaşdırmışdır. Burada milli varlığını qüdrətini şüurlara hopdurən güclü ideoloji təfəkkürlə ümummilli düşüncə sistemi arasında xüsusi bir əlaqə görmək mümkündür. Ümummilli lider Heydər Əliyev demişdir: "Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi bizim tarixi nailiyyətimizdir. Xalqımız əsrlər boyu həsrətində olduğu müstəqilliyə nail olduqdan sonra həmin müstəqilliyi qoruyub saxlamaq, əbədiyini dönməz etmək, möhkəmləndirmək, Azərbaycanı dünyanın müxtəlif ölkələrində məskunlaşmış 50 milyon azərbaycanlı üçün bir mayaka çevirmək bizim ən vacib vəzifəmizdir". Bu vəzifəni həyata keçirərkən millətin vahid ideya ətrafında birləşdirilməsi zərurəti yaranmışdır ki, dahi siyasi xadim bu tarixi vəzifəni zamanında həll etdi. Siyasi varis olaraq Prezident İlham Əliyev isə cəmiyyətin qarşısında duran bu önəmli vəzifə ilə bağlı demişdir: "Biz güclü, demokratik cəmiyyət qurmaq əzmindəyik. Cəmiyyətdə hər bir vətəndaş bütün haqlardan, verilmiş azadlıqlardan istifadə etməli, onların bütün hüquqları və azadlıqları qorunmalıdır". Bu tarixi kəlamlar millətin gücünün və potensialının mümkün tarixi şəraitdə səfərbər edilməsinə çağırış idi. Bütün çətinliklərə baxmayaraq Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi pragmatik və çevik siyasət nəticə etibarilə Azərbaycan xalqını Heydər Əliyev ideyalarına əsaslanan güclü dövlətçilik uğrunda mübarizədə birləşdirdi. Siyasi varislikdə xalq-lider vəhdətinin unikallığının Azərbaycan modeli qələbənin və zəfər sənamələrinin avanqardına çevrildi.

İnformasiya məkanında qərəzli sədləri sındıran dəmir iradə

Yaxın onilliklərin tarixi hadisələrinin şərhini bir daha sübut etdi ki, dövlətçilik strategiyasında istənilən addım Azərbaycanın inkişafı üçün dividendlər gətirib. Hətta zaman-zaman itirdiklərimizin bərpası ilə yanaşı, yeni dünya nizamında Azərbaycan həqiqətlərinin bərqərar olması kimi ümummilli məsələlərin müzakirəsi hər zaman qələbə ilə başa çatıb. Erməni silahlı qüvvələrinin və onların havadarlarının regiondakı sabitliyi pozmaq-la xalqların həyatına böyük faciələr gətirməsini qəbul etmək istəməyən qüvvələrə onların uydurduqları yalançı erməni miflərinin mahiyyəti nəinki sübut olundu, hətta bu miflər darmadağın edildi və əsl tarixi həqiqətlər Azərbaycanın iradəsi ilə elmi siyasi müstəviyə gətirildi. Burada Prezident İlham Əliyevin siyasi iradəsindən doğan xalq diplomatiyasının kökündə Azərbaycan xalqına qarşı tarixi ədalətsizliyə səbəb olan sədlərin sını-

dırılması kimi missiyanın uğurlu nəticələrini görmək mümkün deyildir. Ən əvvəl II Vətən müharibəsinin başlanmasınadək Prezident İlham Əliyevin planetar təfəkkürünün gücü beynəlxalq aləmə bu istiqamətdə çox ciddi dərslər və mesajlar verdi. Daha sonra dünya informasiya məkanında Azərbaycanın gətirdiyi ədalətli və qərəzsiz argumentlər riyakar qüvvələri fakt qarşısında qoymaqla, həm də Azərbaycan xalqının qəhrəmanlıq potensialının nəyə qədər olduğunu anladı. Bu baxımdan Ulu Öndər Heydər Əliyevin ideyalarının siyasi varisliklə müqayisəsi deməyə əsas verir ki, bu tarixi missiya xalqın özünüdərk prosesində siyasi liderin xarizması ilə sıx bağlıdır və demək olar ki, onun hərəkətverici qüvvəsidir. Ən mühüm nəticəni 2020-ci ildə Azərbaycan xalqının 44 günlük Vətən müharibəsinin timsalında gördük. Bu ümumxalq mübarizəsi göstərdi ki, xalqın qələbə əzmi onun milli lider ətrafında mütəşəkkil birliyindən keçir. Onun formalaşması, xalq üçün uğurlu nəticələri isə möhkəm siyasi iradənin, müdrik təfəkkürün təsiri ilə zaman-zaman çox çətin tarixi şəraitdə mümkün olmuşdur. Odur ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycanın müstəqil dövlətçilik strategiyasında qarşıya qoyduğu uzaqgörən hədəflərlə, İlham Əliyevin qüdrətli siyasi liderliyi arasında xüsusi bir bağlılıq vardır. Bu Azərbaycanı tənəzzüldən tərəqqiyə, məğlubiyyətdən qalibiyyətə, millikdən bəşəriyyətə aparan Heydər Əliyev ideyalarının İlham Əliyevin uğurlu dövlətçilik fəaliyyətindəki inikasıdır. Vətən müharibəsindəki tarixi qələbə bu strategiyanın Azərbaycanın inkişafındakı uzun tarixi zaman alternativsizliyini bir daha sübut etmiş oldu. Biz əslində bu prosesdən yaranan qüdrətli dövlətçilik fəlsəfəsinin uğurlu nəticələrini nəinki Azərbaycanda Cənubi Qafqazda baş verən sülh sabitlik və tərəqqi kontekstində təhlil etməli, nəticələrin bəşəriyyət üçün faydasını gündəmə gətirməliyik. Elmi və siyasi dairələrin diqqəti bir həqiqətin dərkinə yönəlməlidir ki, Azərbaycanın Vətən müharibəsi bölgə xalqlarının sabit, sülh şəraitində yaşamaq imkanları üçün yol acıb. Cənubi Qafqazın təhlükəsizliyinə olan təhdidlərin aradan qaldırılması kimi tarixi vəzifəni həll edib.

Postmüharibə dövründə ağıllı güc bizə nə vəd edir

Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş tarixi ərazilərində suverenliyini mütləq formada təsdiq edən 2020-ci il 10 noyabr Bəyənəməsi bölgədə sülhün bərqərar olması üçün bütün imkanları yaradan mühüm sənəddir. Bu imkanlar Azərbaycanın iradəsi ilə bölgədə yaradılan yeni reallıqların sayəsində mümkün olmuşdur. Təbii ki, işğalçılıq xülyası ilə yaşam tərzini bir sıra qüvvələrin bu reallıqları qəbul etməsi üçün çətin bir prosesdir. Lakin postmüharibə dövrünün reallıqları onu göstərir ki, Azərbaycanın ağıllı gücünün qarşısında irəli sürüləcək hər hansı tələb artıq effektivliyini itirmişdir. Əgər indiyədək bütün qüvvələrin və hüquq mexanizmlərinin bölgəyə dair mövcud olan mövqeləri işğalçılığa rəvac veribse, tənəzzülə yol açıbsa Azərbaycanın sülh və əməkdaşlıq konsepsiyasından irəli gələn yeni reallıqlara hansı alternativlik ola bilər? İşğalçını müdafiə etmək? İkilistandartlar? Vandalizmi aqışlamaq? Etnik təmizləmə? Təbii ki, Vətən müharibəsində bütün bunlar Azərbaycanın siyasi iradəsi ilə öz qiymətini aldı və başqa hec bir neqativ addımın atılmasına yer qalmadı. Ermənistanın ənənəvi siyasi nihilizm xəstəliyi isə bu reallıqları dərk etmədikcə, onun acı sonluğa yaxınlaşmasını qaçılmaz edəcək.

Ardı Səh. 10

YAP Ucar rayon təşkilatının IX hesabat konfransı keçirilib

Avqustun 24-də Yeni Azərbaycan Partiyası Ucar rayon təşkilatının videoformatda IX hesabat konfransı keçirilib.

Əvvəlcə Azərbaycan dövlətinin qurucusu, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradıcısı, ümummilli lider Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olan Vətən oğullarının əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi.

Konfransın gündəliyi təsdiqləndikdən sonra YAP Ucar rayon təşkilatının sədri Şəhla Abdullayeva hesabat məruzəsi ilə çıxış edib. Bildirib ki, ulu öndər Heydər Əliyev siyasətinin tənənəsi kimi dəyərləndirilən tarixi Zəfərimiz Azərbaycan xalqının necə məğrur, yenilməz xalq olduğunu bir daha dünyaya nümayiş etdirdi. Ölkə Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qətiyyəti sayəsində rəşadətli Azərbaycan Ordusu yeni tarix yazmaqla ölkəmizin qarşısında yeni imkanlar yaratdı.

Ş.Abdullayeva qeyd

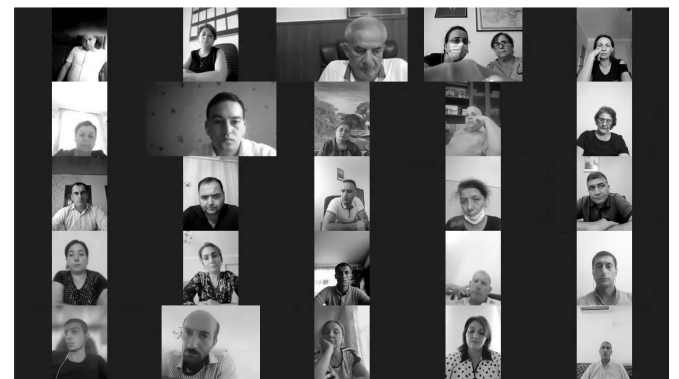

edib ki, YAP Ucar rayon təşkilatı partiyamızın VII Qurultayında qarşıya qoyulan vəzifələrin uğurlu icrasına öz töhfəsini vermək üçün bütün qüvvə və bacarığını səfərbər edib.

Ucar rayon təşkilatının sədri vurğulayıb ki, hazırda YAP Ucar rayon təşkilatının 68 ərazi ilk partiya təşkilatı özündə 3974 üzvü birləşdirir. Onlardan 2488 nəfəri qadınlar, 992 nəfəri isə gənclərdir.

Sonra YAP Ucar rayon təşkilatının Nəzarət Təftiş Qrupunun üzvü Fuad Bəbirxanovun he-

sabat məruzəsi dinlənilib.

Müzakirələr zamanı çıxış edən YAP Ucar rayon təşkilatı İdarə Heyətinin üzvü, Ucar Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Mənsur Məmmədov, Milli Məclisin deputatı Rəmil Həsən, rayon təşkilatının Şura üzvləri - təşkilatın Qadınlar Şurasının sədri Yaqud Zeynalova və rayon təhsil şöbəsinin metodisti Rəna Qasımova, rayon təşkilatı Gənclər Birliyinin sədri Yusif Məmmədov hesabat dövründə görülmə işlərdən bəhs ediblər.

Konfransda YAP Mərkəzi Aparatının Təşkilat şöbəsinin müdiri Əhliman Tağıyev çıxış edərək bildirib ki, müasir, müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, ulu öndər Heydər Əliyevin əsəri olan YAP-ın siyasəti xalqın iradəsinə əsaslanır.

Ə.Tağıyev Yeni Azərbaycan Partiyasının VII qurultayında qəbul olunan qərarlardan geniş bəhs edərək bildirib ki, dövlət başçısı, Partiyamızın Sədri cənab İlham Əliyevin nitqində səsləndirdiyi fikirlər, qarşıya qoyulan vəzifələr YAP-ın hər bir üzvünün gələcək fəaliyyət proqramıdır.

Partiyanın qarşısında duran yeni məqsəd və vəzifələrdən bəhs edən Ə.Tağıyev YAP Ucar rayon təşkilatına gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Konfransda YAP Ucar rayon təşkilatının hesabat dövrü ərzindəki fəaliyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilib.

Müstəqilliyə gedən yol: Heydər Əliyev şəxsiyyəti və siyasi reallıqlar

Siyasi varislərdən qüdrətli dövlətçilik fəlsəfəsinə

Əvvəl Səh. 9

Azərbaycanın geosiyasi balanslaşdırma siyasəti və bölgənin konfigurasiyası

Azərbaycanın yaratdığı yeni reallıqlardan ən əsası budur ki, Ermənistanın təcavüzkar tərəf olduğu artıq bütün dünyada qəbul edilən inkarolunmaz faktdır, təcavüzkar müharibədə kapitulyasiya olduğu üçün bütün şərtləri qəbul edib və onları yerinə yetirməyə borcludur. Bu şərtlərin yerinə yetirilməməsi yaxud, yayınma cəhdləri Ermənistan üçün ağır nəticələrə səbəb olan yeni məsuliyyətin yaradılması deməkdir. Nəzərə alınmalıdır ki, kapitulyasiya aktının məzmunu və zəruri məqsədi ilk növbədə hərbi əməliyyatların dayandırılması ilə regionda əməkdaşlığın, sabitliyin təmin edilməsini, qarşılıqlı inteqrasiya proseslərinin sülh şəraitində təmin edilməsi məqsədi ilə imzalanan hüquqi baza sənədidir. Burada açıq ifadə olunmuş prinsipləri tərəflər qəbul edərək rəsmən imzalamışlar. Postmüharibə mərhələsində qarşı tərəflər zəruri həqiqəti dərk etməlidir ki, 2020-ci ilin 10 noyabr tarixinə Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan tərəflərinin imzaladıqları Bəyanatın 9-cu bəndində əksini tapmış "Zəngəzur dəhlizi"nin açılması istiqamətində Ermənistanın üzərinə düşən öhdəliyin müxtəlif bəhanələrlə uzadılması cəhdləri regionda sabitliyin bərqərar olmasına maneələr yaratmaqla, hətta təhlükəsizliyə olan təhdidlərə yenidən yol açmış olur. Bu prosesdə mövqesizlik, hətta bəyanatın prinsipləri ilə ziddiyyət təşkil edir. Ona görə də 10 iyul 2021-ci il tarixdə Prezident İlham Əliyev Rusiyanın dövlət başçısı Vladimir Putinlə Moskva şəhərində görüşrkən bu məsələyə dair mövqeyini belə bildirmişdir: "Əlbəttə, regionda münaqişədən sonrakı vəziyyət mövzusu da var. Biz Sizinlə dəim əlaqə saxlayırıq. Hərbi əməliyyatlar başa çatandan sonra ötən səkkiz ay ərzində, zən-

nimcə, yanvar ayında Moskvada şəxsən görüşümüz və telefon söhbətlərimiz vəziyyətin sabitləşdirilməsi işində çox mühüm rol oynayıb. Biz qətiyyətlə münaqişədən sonrakı dövrün maksimum ağrısız keçməsi əzmindəyik. Düşünürəm ki, ümumi səylərimizlə buna nail olacağıq" Bəyanatın 9-cu maddəsində qarşıya qoyulan bu məqsədlərin mahiyyəti belə şərh olunmuşdur: "Bölgədəki bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri bərpa edilir. Ermənistan Respublikası vətəndaşların, nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hər iki istiqamətdə maneəsiz hərəkətinin təşkili məqsədilə Azərbaycan Respublikasının qərb rayonları və Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqəsinin təhlükəsizliyinə zəmanət verir. Nəqliyyat əlaqəsi üzrə nəzarəti Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin Sərhəd Xidmətinin orqanları həyata keçirir". Lakin bu dəfə də növbəti riyakarlığa əl atan Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan sənədin bu maddəsini təhriki etməyə cəhd etmiş və bildirmişdir ki, guya rəsmi Bakı Ermənistan-Gürcüstan-Azərbaycan-Rusiya dəmir yolunun açılmasından imtina edib. Təəssüflər olsun ki, Ermənistan da boşboğazlıq edib müharibədən və ya Zəngəzurla bağlı reallığı əks etdirməyən məsələlərdən danışanlar erməni cəmiyyətinin də xeyrinə olacaq beynəlxalq layihələrin reallaşmasını bu sərsəm fikirlərlə əngəlləmiş olduqlarının hələ də fərqi deyillər. İstər Ermənistanın, istərsə də onun havadarlarının belə uğursuz cəhdlərlə Azərbaycanın iradəsinə qarşı addım atma cəhdləri əslində siyasi spekulasiyadan başqa bir şey ola bilməz. Çünki əvvəla, Zəngəzur dəhlizi dövlətlərarası əməkdaşlığın iqtisadi dividendləri üçün çox ciddi prioritet kəsb edir. Onun reallaşmasına maneənin törədilməsi dövlətlər üçün böyük iqtisadi itki deməkdir. İkincisi, bu gün ən yaxşı halda dəhlizin tələb edilməsi Ermənistanla edilən güzəştədir. Tarixi siyasi reallıqlar sübut edib ki, sonradan Ermənistan adında yaradılan qurama dövlətin tərkibinə verilən Azərbaycanın Zəngəzur mahalı vaxtilə böyük siyasi oyunların qurbanına çevrilib. Azərbaycan hazırda bu kimi tarixi hadisələrə olan münasibətini ortaya

qoyub və baş vermiş ədalətsizliklərin cavabını soruşmaq haqqına malikdir. Üçüncüsü, Ermənistanı himayə edən dövlətlər anlamalıdır və anlayırlar ki, "məzlum erməniciliyə" himayədarlıq etmək onlara ağır iqtisadi siyasi zərbə vurmaqdan başqa indiyədək hec nə verməyib və verməyəcək də. Bəs onda əməkdaşlığa maneə törətmək hansı siyasi mətiqə sığır və buna kim razı ola bilər? Təbii ki, bu, qəbul edilməzdir. Ona görə də qarşılıqlı etimad mühitinin yaradılması ilə böyük perspektivlərə nail olmağın ən etibarlı vasitə olduğunu Azərbaycanın iradəsi və zamanın reallığı göstərməkdədir.

Şuşa Bəyannaməsi tarixi reallıqların düzgün dərkini qarşıya qoyur

2021-ci il 15 iyun tarixdə Azərbaycan və Türkiyə Prezidentlərinin Şuşa şəhərində imzaladıqları Bəyannamə xüsusi tarixi əhəmiyyətinə görə beynəlxalq arenada bir çox analitiklərin təhlil obyektinə çevrilmişdir. Azərbaycan xalqının qəhrəmanlıq simvolu olan Şuşa şəhərində Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında müttəfiqlik münasibətlərinin çoxtərəfli istiqamətlərini əhatə edən Bəyannamə Azərbaycan xalqının Qurtuluş günü - 15 iyun tarixinə və Qarabağ, Zəngəzur üçün çox vacib sayılan Qars müqaviləsinin 100-cü ildönümünə təsadüf etməsinin isə xüsusi rəmzi mənası vardır. O biri tərəfdən hər iki müttəfiq ölkə tarixi hadisələrin hazırkı dövründə bölgədə müşahidə olunan xarici qüvvələrin maraqları və mənafələrinə tutarlı cavab olaraq zəruri tarixi missiyanın həllinə bu Bəyannamədə qarşıya qoyulan vəzifələrlə nail oldular. Azərbaycan Türkiyə müttəfiqliyinin miqyası və potensial imkanları bir sıra qüvvələrin özləri üçün ölcü götürməsinə gündəmə gətirdi. Biz regionun geosiyasi mənzərəsində həmişə müşahidə edirik ki, tarixin təkrarlanması, oxşar hadisələrin baş verməsi Azərbaycandan mənafeyinə zidd addımların cərəyan etməsi fonunda özünü göstərmişdir. Sırr deyil ki, indi də bölgə uğrunda bir sıra region və Qərb dövlətləri öz maraqları baxımında müxtəlif mübarizə üsulları seçməkdədirlər. Fərqli zamanlarda bu maraqların qurbanına çevrilmiş bir sıra milli problemlərimiz sonra-

lar çətin tarixi vəzifələrin həllini qarşıma çıxarmışdır. Ona görə də Şuşada Türkiyə lideri ilə Bəyannamənin imzalanması zamanı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Qars müqaviləsinə və onun sonrakı hadisələrə təsirinə diqqət yetirmiş və demişdir: "Tarixi Qars müqaviləsi düz yüz il əvvəl imzalanıb. Bu da böyük rəmzi mənə daşıyır. Yüz ildən sonra azad edilmiş Şuşa şəhərində müttəfiqlik haqqında imzalanmış Birgə Bəyannamə bizim gələcək işbirliyimizin istiqamətini göstərir. Bəyannamədə bir çox önəmli məsələlər öz əksini tapır. Beynəlxalq müstəvidə birgə əməkdaşlıq fəaliyyətimiz, siyasi əlaqələr, iqtisadi-ticarət əlaqələri, mədəniyyət, təhsil, idman, gənclər siyasəti, demək olar ki, bütün sahələr əhatə olunur. Cənub Qaz Dəhlizinin Türkiyə, Azərbaycan, dünya üçün önəmi göstərilir. Hər bir məsələ çox böyük önəm daşıyır". Fərqli zamanlarda və tarixi şəraitdə mövcud olan hər iki müqavilələrin mahiyyətində bizi düşündürən o hal olmalıdır ki, Azərbaycan 100 il bundan əvvəl böyük təzyiqlərin altında dərin siyasi böhran yaşadığı halda bu gün qarşı Türkiyə Respublikası ilə Şuşa şəhərində Zəfər bayramını qeyd etməklə həm də bölgənin taleyini həll edirlər. Dövlət başçısının apardığı uzaqgörən siyasət nəticəsində xalqımız düz 100 il sonra tarixi ədaləti bərpa edərkən həm də Şuşa Bəyannaməsi ilə dünyanın tarixi gerçəklikləri qəbul etməsi üçün rəsmi mövqə sərgilədilər. Bu mövqenin son iki yüz ildən artıq bir dövrdə yeni geosiyasi reallıqlara Azərbaycan tərəfindən verilən başlanğıc olduğu tamamilə haqlı və əsaslıdır.

(davamı var)

İlham Məmmədzaadə
AMEA Fəlsəfə və Sosiologiya
İnstitutunun direktoru, fəlsəfə
elmləri doktoru, professor

Sənən Həsənov
YAP Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutu
Ərazi Partiya Təşkilatının sədri,
siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru,
dosent

Paşinyan: "Ermənistanda heç kim ərazilərin Azərbaycana təslim edilməsinə etiraz etməyib"

"Ermənistanın heç bir rəhbərliyi ərazilərin Azərbaycana təhvil verilməsinin zəruriliyinə və qaçılmazlığına etiraz etmədi". Bunu Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan çərşənbə axşamı parlamentdə hökumətin proqramının təqdimatı zamanı deputatların suallarını cavablandırarkən deyib. Söhbət 44 günlük müharibədən sonra Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin nəzarətinə keçən Dağlıq Qarabağın ətrafındakı "təhlükəsizlik kəməri"ndən - 7 rayondan gedir. Muxalifət Paşinyanı Ermənistanın maraqlarına xəyanət etməkdə və bu əraziləri itirməkdə ittiham edir.

Baş nazirin qeyd etdiyi kimi, bütün sələfləri bu və ya digər şəkildə bu ərazilərdən ermənilərin köçürülməsinə razılıq veriblər. "Hayastan" ("Ermənistan") blokundan olan deputat Tadevos

Avetisyanın "itirilmiş şəhərlər, kəndlər, uşaq bağçaları və məktəblər" haqqında dediklərini cavablandıraraq Paşinyan, bu əraziləri sonuncu dəfə nə vaxt ziyarət etdiyini, orada yeni infrastrukturunu görüb-görmədiyini soruşub: "Açıqlarınızı başa düşürəm, amma bu salonda bunu paylaşmayan insanlar olduğunu düşünürəm".

O, xatırladı ki, hələ 2010-cu

ildə əksəriyyəti hazırda muxalifətdə olan Ermənistanın "Respublika" Partiyasından olan deputatlar inzibati ərazi bölgüsü haqqında qanuna səs vermişdilər. Sənəddə Dağlıq Qarabağın ətrafında göstərilən bütün ərazilər Azərbaycan ərazisi kimi tanınmışdı.

Rusiya, Ermənistan və Azərbaycan başçıları - Vladimir Putin, Nikol Paşinyan və İlham Əliyev Qarabağda birgə bəyanat qəbul etdilər. Dağlıq Qarabağda müharibə tam olaraq noyabrın 10-da dayandı. Ermənistan tərəfi bir sıra ərazi güzəştləri ilə razılaşdı. Ateşkəse və hərbi əməliyyatlara nəzarət etmək üçün Rusiya Federasiyasının 1960 sülhməramlısı, 90 zirehli personal daşıyıcısı, 380 ədəd avtomobil və xüsusi texnika olan sülhməramlı kontingenti Dağlıq Qarabağ münaqişəsi zonasına yerləşdirilib.

Bu il on minlərlə insan Ermənistanı tərk edib

Ermənistanda son 7 ay ərzində azı 43 mindən çox vətəndaş ölkəni tərk edib. "İki sahil" xəbər verir ki, bu barədə "Joğovurd" qəzeti yazıb. Qəzetin Mülki Aviasiya Komitəsindəki mənbələrinə görə, təkə "Zvartnots" aeroportundan yanvar-iyul aylarında ölkədən çıxan 488 833 səfərinin 27 016 nəfəri geri qayıtmayıb. Bildirilir ki, aviareyslər vasitəsilə ölkəni tərk edənlər barədə rəqəmlər ümumi mənzərəni görmək üçün kifayət deyil. Çünki xeyli insan həmçinin quru yolla ölkədən gedir.

Azərbaycanda koronavirus infeksiyasına 3583 yeni yoluxma faktı qeydə alınıb

Azərbaycanda yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasına son sutkada 3583 yoluxma faktı qeydə alınıb, 1644 nəfər müalicə olunaraq sağalıb. Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahdan AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, analiz nümunələri müsbət çıxan 30 nəfər vəfat edib. İndiyədək ölkədə ümumilikdə 398 min 34 nəfərin koronavirus infeksiyasına yoluxması faktı müəyyən edilib, onlardan 348 min 454 nəfər müalicə olunaraq sağalıb, 5 min 370 nəfər vəfat edib. Aktiv xəstə sayı 44 min 210 nəfərdir.

Son sutkada yeni yoluxma hallarının müəyyənləşdirilməsi ilə əlaqədar 14 min 508, bu günə qədər isə ümumilikdə 4 milyon 344 min 428 test icra olunub.

Azərbaycan Respublikasının ərazisində COVID-19 ilə bağlı son vəziyyət	
Ümumi	Bu gün 24.08.2021
Ümumi yoluxma faktı	3583
Yeni yoluxma faktı	3583
Yeni sağalma faktı	1644
Yeni vəfat faktı	14508
Yeni aktiv xəstə faktı	30

Ermenistan Avropa Partiyası-nın sədri Tigran Xzmalyan “Caliber” analitik mərkəzinə müsahibəsində, Ermənistandakı mövcud vəziyyət, həmçinin Rusiya-nın Ermənistana silah satması ilə bağlı maraqlı məqamlara toxunub. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

- Tigran, müxalifətdə olduğu vaxt Nikol Paşinyan özünü Qərbyönlümlü bir siyasətçi kimi təqdim edirdi. Və çoxları onun hökumətə başçılıq edərək ölkəni Qərbyönlümlü bir kursa keçirəcəyinə inanırdı. Amma Paşinyan dövründə Ermənistan rusiypərəst olaraq qaldı. Sizcə, Paşinyan niyə xarici siyasət vektorunu dəyişmədi?

- Sözünlə əsl mənasında hakimiyyətə gəldikdən bir gün sonra Paşinyan ölkənin xarici siyasətinin Rusiyayönlü olaraq qalacağını söylədi. Yeri gəlmişkən, bundan sonra onun əvvəlki mövqelərdən yayındığından əmin olaraq Ermənistan Avropa Partiyasını yaratmaq qərarına gəldik. Bunun səbəbləri, çox

Tigran Xzmalyan: “Rusiya Ermənistana silah əvəzinə, metallom göndərir”

əksəriyyəti tərəfindən xəyanət kimi qiymətləndirilir. Buna görə də əsas nəticə Ermənistanın Rusiyaya münasibətində tarixi dəyişiklik oldu, başqa sözlə: 44 günlük müha-

buna görə də ona sadıq oligarxlar vasitəsi ilə Koçaryanı dəstəkləmək üçün bu cür mənbələri və seçiqəbağı rüşvətləri atdı ki, Ermənistanda dollar həttə ucuzlaşdı. Buna baxmayaraq, səs verməyə gələn əhəlinin üçdə bir hissəsi, Koçaryan dövründə qaçılmaz olacaq Ermənistanın Lukaşenkonun Belarusiyasına çevrilməməsi şərti ilə, nüfuzdan düşmüş Paşinyanla əlaqəli olsa da, heç olmasa dəyişiklik ümidini üstün tutdu.

- Rusiya yenidən Ermənistana silah tədarük etməyə başladı. Bunu yeni müharibəyə hazırlıq kimi qiymətləndirmək olarmı? Və bu gün Ermənistan cəmiyyətində və siyasi dairələrində hərbi qisas ideyaları nə qədər güclüdür?

- Rusiya Koçaryan və qismən Sarkisyan

güman ki, olduqca yaygındır: mafiyada və Kremlə dedikləri kimi, ona imtina edə bilməyəcəyi bir təklif verildi. Sələfi Serj Sarkisyanın təcrübəsinə, habelə hadisələrin daha da inkişaf etməsinə görə bu “təklif” Qarabağ müharibəsi təhlükəsi idi. Halbuki, indi məlum olduğu kimi, Çörçillin düsturu bir daha təsdiqləndi: kim müharibə əvəzinə şəərəfsizlik seçərsə, həm müharibə, həm də şəərəfsizlik alar. Putin yeni Saakaşvilini istəmədiyinə görə həm 2016-cı ilin aprelində, həm də 2020-ci ilin noyabrında qabaqlayıcı hərəkətlər etdi. Ermənistanda demək olar ki, heç kim müharibənin Kremləndən ilhamlandığına şübhə etmir.

- Dəfərlə Rusiyanın İrəvandakı səfirliyi qarşısında aksiyalar keçirmisiniz, lakin bir çox vətəndaş iştirak etməmişdir. Bu, bütövlükdə erməni cəmiyyətinin

Qərpbəstlikdən daha çox Rusiypərəst olduğu anlamına gəlirmi?

- İllərdir həm İrəvandakı Rusiya səfirliyinə, həm də Gümrüdəki Rusiya hərbi bazasına etiraz nümayişləri ilə çıxıq, millətə Rusiyanın yeni bir xəyanətinin qaçılmazlığı barədə xəbərdarlıq etdik, onda təxminən 10 nəfər idik. Amma bu il, martın 16-da, “Ermənistanın bölünməsi ilə bağlı Rusiya-Türkiyə paktının 100 illiyində” təxminən 3 min insan Avropa Partiyası ilə birlikdə Rusiya səfirliyinə məşəllə gəldi.

44 günlük müharibədən sonra erməni cəmiyyəti çox dəyişdi. Burada daxili fikir birliyi yarandı ki, payız müharibəsinin nəticəsi Rusiyanın mövqeyi ilə əvvəlcədən müəyyən edilmişdi və bu hazırda ermənilərin böyük

ribə ilk növbədə Kreml üçün geosiyasi məğlubiyyətdir.

- İki aydan çox vaxt keçməsinə baxmayaraq, fikrinizi bilmək istərdim: niyə iyun ayında keçirilən növbədənə parlament seçkilərini Robert Koçaryanın simasında müxalifət deyil, Paşinyan qazandı? Erməni seçicilərin seçiminə nə təsir etdi?

- Koçaryanla Paşinyan arasındakı seçim cəmiyyətdə rus ayaqqabısının altına qayıtmaq və onun altından qaçmaq ümidi arasında seçim kimi qəbul edildi. Kreml güc balansını ayırıq-sayıq qiymətləndirdi və

tərəfindən verilmiş Ermənistan iqtisadiyyatında hegemonluğu və inhisarı saxlayır. Aydındır ki, Paşinyan Saakaşvili deyil və onun Rusiya monopolizasiyasını pozmaq və ABŞ və Fransa-nın Qərbin silah tədarükü ilə bağlı təkliflərini qəbul etmək istəyi və gücü yoxdur. Təbii ki, Rusiya buraya öz metallomları göndərir, çünki yalnız silahla bölgədəki varlığını uzada bilər.

İkinci suala gəlincə, Ermənistan cəmiyyətində Qarabağda və onun ətrafında mövcud vəziyyətin dəyişməsinin qaçılmaz olduğuna şübhə yoxdur. Mübahisə yalnız bu dəyişikliklərə nail olmağın yolları ilə bağlıdır. Ermənistan Avropa Partiyasının mövqeyi Minsk qrupunun iki həmsədrinin Qarabağ probleminin sülh yolu ilə həllinə dair mövqeyi ilə üst-üstə düşür- ABŞ və Fransa: məsələ yalnız beynəlxalq danışıqlar çərçivəsində həll oluna bilər. Yeni, hərbi intiqamdan deyil, beynəlxalq hüquqdan danışıq. Partiyamız üçün Ermənistanın gələcəyi Avropaya inteqrasiyada, Aİ və NATO -ya daxil olmaqdır. Baş verənlərin əsas nəticəsini və dərsini burada görürük.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

**“Son günlər sepe-
ratçı qüvvələr
tərəfindən Azər-
baycanın Qarabağ bölgə-
sində atəşkəsin pozulması,
təxribat hallarının artması
bir neçə istiqamətə hədəf-
lənmiş addımlardır”. Bu
sözləri SİA-ya açıqlamasın-
da beynəlxalq ekspert
Anar Əliyev deyib.**

Onun sözlərinə görə, birincisi bununla Ermənistan hakimiyyəti erməni cəmiyyətini, daxili auditoriyanı sakitləşdirmək və müəyyən mənada Azərbaycanla növbəti gəzətlərə getməyə erməni cəmiyyətini hazırlamaq üçün əvvəlcədən atılmış addımlardır: “Çünki Ermənistan hakimiyyəti çox gözəl dərk edir ki, bu cür təxribatlar davamlı olacağı təqdirdə Azərbaycan qısamüddətli əməliyyatlarla bunun qarşısını almağa və təxribatları törədən tərəfə cavab vermək məcburiyyətində qalacaqdır.

“Ermənistan hakimiyyəti dərk edir ki...”

Beynəlxalq ekspert şərh etdi

Bu cavab təbii ki, Ermənistan üçün çox ağırlı, böyük itkilərlə müşahidə olunacaqdır. İkincisi, bu daha çox Ermənistanın havadarları qarşısında götürdüyü öhdəliklərin yerinə yetirilməsidir. Çünki Ermənistanın arxasında dayanan qüvvələr, xüsusilə Qərbi Avropa dövlətləri və ABŞ son proseslərin nəticəsi olaraq xüsusilə də 44 günlük müharibənin yaratdığı reallıqların fonunda regiondan demək olar ki, sıxışdırılıb. Regiondakı bütün proseslər xüsusilə də sülh prosesinin təmin olunması Rusiyanın tam nəzarətinə keçmişdir. Bu təbii ki, Ermənistanın Qərb havadarlarının maraqlarına qətiyyətlə uyğun deyil. Bu mənada Qərbi Avropa ölkələri xüsusilə Fransa və Amerika kimi dövlətlər regionda hər hansı

xırda həcmli hərbi əməliyyatlar, kiçik münaqişələr yaratmaqla yeni reallıqlar formalaşdırmaq və regiona yenidən daxilolma imkanı əldə

etməyə çalışırlar. Üçüncüsü isə burada Rusiyanın da hərbi marağı var”.

Anar Əliyev fikirlərinin davamı

olaraq qeyd edib ki: “Çünki Rusiya dövləti də xüsusilə də hərbi-sənaye kompleksi və bu kompleksin arxasında dayanan generalitet yeni bazarlar əldə etmək istəyir. Bildiyimiz kimi Rusiyanın Müdafiə Nazirliyi də açıq şəkildə bəyan edib ki, biz Ermənistan ordusunun yenidən silahlandırılması istiqamətində addımlar atmağa başlayırıq. Düşünürəm ki, bu həm də Rusiyanın siyasi elitasının, hərbi elitasından fərqli olaraq Qarabağda Rusiyanın qalmasına davamlılığını və ya uzunmüddətliyini təmin etmək üçün erməni provakasiyalarından, erməni təxribatlarından yararlanmaq və rus sülhməramlı qüvvələrinə daim bölgədə ehtiyac duyulduğunu nümayiş etdirməyə çalışırlar. Düşünürəm ki, Ermənistan hakimiyyəti, cəmiyyəti hadisələrə real yanaşmağı bacarmalıdır. Xeyallar rəyalardan uzaq durmalıdır”.

Arzu Qurbanzadə

Hər daşı, qayası tarix, eyni zamanda, ermənilərin vəhşiliklərinin şahidi olan Şuşamız sakinlərini qonaq edib 28 il əsarətdə olsa da əyilmədiyindən, milli ruhunu, ləyaqətini qoruduğundan bəhs etdi, dünyaya səs salan tədbirlərə, mesajlar ünvanlayan tarixi sənədlərin imzalanmasına ev sahibliyi etməsindən qürurlandığını vurğuladı

Prezidentin Şuşa rayonunda xüsusi nümayəndəliyi və Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğu İdarəsinin birgə təşkilatçılığı əsasında ilk olaraq yaşlı nəslin nümayəndələrinin, Qarabağ qazilərinin və ziyalıların iştirak ilə 50 nəfər Şuşa sakininin öz doğma yurd-yuvalarını görmək imkanı qazanmasının nə qədər sevincli, qürurverici olduğunu təsəvvür etmək çətin deyil. 28 ildən sonra torpaqlarına qovuşan şuşalılar onlara bu sevincli yaşadan ölkə Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevə, rəşadətli Azərbaycan Ordusuna minnətdarlıqlarını ifadə etdilər, şəhidlərimizin ruhu qarşısında baş əydilər, qazilərimizə Allahdan şəfa dilədilər.

Dövlət başçısı noyabrın 8-də Şuşanın işğaldan azad olunması müjdəsini Şəhidlər xiyabanından xalqa çatdırarkən bildirmişdir ki, xoşbəxt adamam ki, ata vəsiyyətini yerinə yetirdim. Şuşanı azad etdik! Bu, böyük Qələbədir! Şəhidlərimizin, Ulu Öndərin ruhu şaddır bu gün! Gözün aydın olsun, Azərbaycan! Gözünüz aydın olsun, dünya azərbaycanlıları!

Həmin gün dünyaya səs salan, dostları sevindiren, düşməni məyus edən bu xoş xəbər harada yaşamasından asılı olmayaraq bütün azərbaycanlıları sevinclərini paylaşmaq üçün küçə və meydanlara səslədi. Hara baxsan bir bayram ovqatı, sevinci hiss olundu. Küçə və meydanları, evlərin balkonlarını Azərbaycanla yanaşı, qardaş Türkiyənin və Pakistanın bayraqları bəzədi. Qarabağın üreyi, musiqi beşiyimiz Şuşa tarixi sahiblərinə qayıtdığı üçün xoşbəxt və qururlu idi.

8 noyabr tarixindən bizi 9 aydan artıq vaxt ayırsa da dövlət başçısı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin böyük qürur və sevinc hissi ilə səsləndirdiyi bu sözlər bu gün də dönə-dönə qeyd edilir, hər birimizi Şuşanı dirçəltmək üçün dəmir yumruq kimi birləşdirir. Şuşanın işğaldan azad edildiyi tarixin - 8 noyabrın Zəfər günü kimi təsis edilməsi bir çox məqamların aydın mənzərəsini yaradır. 9 ayda cənab İlham Əliyevin Şuşaya 4 dəfə reallaşdırdığı səfər də sevincini xalqımızla paylaşmaqda nə qədər maraqlı olduğunu təsdiqləyir. Tarixi Qələbəmizdən sonra ilk səfərini yanvarın 16-da gerçəkləşdirən dövlət başçısı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev səfər zamanı Füzuli-Şuşa yolunun və Füzuli beynəlxalq hava limanının təməli qoydu. Füzuli-Şuşa dördzolaqlı və bəzi yerlərdə altızolaqlı yeni avtomobil yolunun təməlinin qoyulması, işğaldan azad edilən ərazilərdə beynəlxalq aeroportlar da daxil olmaqla nəqliyyat-kommunikasiya infrastrukturunun formalaşdırılması üçün strateji əhəmiyyətli-dir. Tikintisi həyata keçirilən hava limanının uçuş-enmə zolağının bu il istifadəyə verilməsi planlaşdırılır. Hava limanı bərpa və yenidənqurma işlərinin reallaşdırılmasında əhəmiyyətli rolə malik olacaq. Dövlət başçısı təməlqoyma mərasimlərində bu fikri xüsusi qeyd etmişdir ki, Böyük Qayıdış başlayır, bütün işlərə start verilib: "Əminəm, necə ki, düşməni qısa müddət ərzində torpaqlarımızdan qovduq, - cəmi 44 gün ərzində, - bizim tarixi dedə-baba torpağımız olan Qarabağı da qısa müddətdə bərpa edəcəyik".

Cənab İlham Əliyevin Şuşaya hər bir səfəri mühüm tarixi hadisə kimi qeyd edilir, əhəmiyyətli məqamlarla yadda qalır. Belə ki, ikinci səfəri Novruz bayramı ərəfəsinə təsadüf etmişdir. Şuşada Cıdır düzündə Novruz tonqallarının qalanması Ermənistan və ona havadarlıq edən dövlətlərə ciddi mesaj oldu. Birinci səfəri çərçivəsində hərbiçilər qarşısında çıxış edən Müzəffər Ali Baş Komandan qeyd etmişdir ki, noyabrın 8-i xalqımızın tarixində əbədi qalacaq: "Mən Şuşaya Qələbə yolu ilə gəlmişəm. O yol indi açıqdır, yol yox idi. Dağlardan, meşələrdən,

dən, dərələrdən keçərək, onlarla kilometr məsafəni qət edərək qəhrəman Azərbaycan hərbiçiləri yol boyunca kəndləri, qəsəbələri düşməndən azad edib, Şuşa şəhərinə yaxınlaşıb, Daşaltı kəndini azad edib və ondan sonra Şuşanı işğalçılardan azad edib".

Şuşa əməliyyatı xalqımızın qəhrəmanlıq tarixində xüsusi yer tutacaq. Əlbəyaxa döyüşlərlə azad edilən Şuşa şəhəri düşməne vurulan ən böyük zərbə idi. Şuşanın azad edilməsi həm də, müharibənin nəticəsinə təsir edən sonuncu mərhələ oldu. Belə ki, Şuşanın azad edilməsindən sonra Ermənistan kapitulyasiya

aktına imza atmağa məcbur oldu. 10 noyabr üçtərəfli Bəyanat Azərbaycanın tarixi Qələbəsinin təqdimatı oldu. O da məlumdur ki, ermənilər Şuşa şəhərini erməni şəhəri kimi qələmə verir, Şuşaya səfərlər edərək xalqımızın hissləri ilə oynayırdılar. Qondarma rejimin "parlamentinin" 2021-ci ildə Şuşaya köçürülməsini planlaşdıran, Şuşada yallı oynayaraq Azərbaycan xalqının səbrini sınağa çəkən Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan xarici havadarlarına arxalanaraq atdığı bu addımın cəzasız qalmayacağını çox yaxşı bilirdi. Cənab İlham Əliyev ən yüksək tribunalardan bəyan edirdi ki, xalqın səbri tükənməz deyil.

44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsi bunu bir daha təsdiqlədi. Prezident İlham Əliyev Şuşa şəhərində əsgərlər qarşısında çıxışı zamanı bu məqamı da xüsusi qeyd etmişdir ki, Bakıda möhtəşəm Dövlət Bayrağı Meydanı açılarda mən çıxış edərkən demişdim ki, gün gələcək və Azərbaycan bayrağı işğal edilmiş torpaqlarda, o cümlədən Şuşada qaldırılacaqdır: "Bax, bu gün gəldi. Xatırlayıram, erməni separatçı rejiminin bəzi dırnaqarası nümayəndələri o vaxt demişdilər ki, ancaq bir halda Azərbaycan bayrağı Şuşada qaldırıla bilər, o da əgər Azərbaycan "Dağlıq Qarabağ respublikası"nı tanısa və Azərbaycan Dağlıq Qarabağda öz səfirliyini açsa. Görün, nə qədər iyrənc, nə qədər təkcəbbürlü ifadələr işlədilib. İndi siçan kimi oturublar, dillərini qoyublar qarınlarına. Bir kəlmə də söz deyə bilmirlər. Biz buraya qalib kimi gəlmişik, bayrağı da qaldırmışdıq, azad edilmiş bütün torpaqlarda Azərbaycan bayrağı dalğalanır."

30 ildə havadarlarına arxalanan Ermənistanın hərbi-siyasi xuntalar və Dağlıq Qarabağdakı separatçılar güman edirdilər ki, "xilaskarları" bu dəfə də onların köməyinə çatacaq. 44 günlük Vətən müharibəsi tamamilə fərqli mənzərəni ortaya qoydu.

Dövlət başçısı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin "İrəli, Azərbaycan əsəri!" çağırışına yüksək səviyyədə cavab verən Vətən oğulları silaha sarılaraq 30 ilə yaxın dövrə səbirsizliklə gözlədikləri bu andan şərəf duyular. "Vətəndən pay olmaz, ömürdən pay olar" deyib torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarından keçən oğullarımız şəhidlik zirvəsinə ucalaraq Vətən, torpaq sevgilərinin böyüklüyünü bir daha ortaya qoydular. Onların həyat yolu gənclərimiz üçün əsl vətənpərvərlik məktəbidir. Azərbaycan əsgəri 44 gündə düşməne dəmir yumruğunu göstərdi. Bununla da, Azərbaycan xalqı necə qəhrəman, mübariz, məğrur xalq olduğunu dünyaya nümayiş etdirdi. Dövlət başçısı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin "Bütün təzyiqlərə, bütün telefon zənglərinə, bütün təhdidlərə baxmayaraq, dedim ki, sona qədər gedəcəyik, düşməni torpaqlarımızdan qovacağıq. Etdik də, get-

düzündə bir-birinin ardınca Ermənistan və ona havadarlıq edən dövlətlərə mesajların ünvanlanması gələcək planların açıqlanmasında yardımçıdır. Ermənistan bu real-lıqlarla barışmalı, Azərbaycanın sülh təklifi-ni qəbul edərək bölgədə dayanıqlı sülhün, təhlükəsizliyin təminatına öz töhfəsini verməlidir.

Bu gün işğaldan azad edilmiş ərazilərimiz, o cümlədən Şuşamız bərpa və yenidənqurma mərhələsinə başlayır. Bu ərazilərdə yeni idarəçilik sistemi formalaşdırılıb. Prezidentin şəxsi nümayəndəliyi ilə olaraq Şuşada fəaliyyət başlayıb. Şuşa şəhərinin baş planının hazırlanması istiqamətində işlər görülür. Burada infrastruktur layihələrinin uğurlu icrası diqqətdən kənarda qalmır. Alınmaz qala, Qarabağın tacı sayılan Şuşa həm də mədəniyyətimizin beşiyidir. Prezident İlham Əliyevin Şuşanı Azərbaycanın Mədəniyyət Paytaxtı elan etməklə bu qə-

Şuşa qonaqlarını qarşılamaqdan sevinclidir

dik də, qovduq da və düşməni məcbur olub noyabrın 10-da kapitulyasiya aktını imzaladı və beləliklə müharibəyə son qoyuldu" fikirləri ilə dövlətimizin qətiyyətini, ordumuzun gücünü, möhkəm hüquqi bazaya əsaslanan siyasətimizin aydın mənzərəsini yaratdı.

Prezident İlham Əliyevin Şuşaya, o cümlədən işğaldan azad edilmiş bütün ərazilərimizə səfərləri revanşist qüvvələrə mesajları ilə yadda qalır. Reallıq budur ki, Azərbaycanın tarixi Zəfərini həzm edə bilməyən bəzi xarici dairələr postmüharibə dövründə də bölgədə sülhə xələl gətirməyə cəhd edirlər. 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsi belə cəhdlərin nə qədər əbəsd olduğunu təsdiqləyir. Azərbaycan Ordusu qısa müddətdə Ermənistanla elə bir dərs verib ki, onun unutmaq qeyri-mümkündür. Azərbaycan Ordusu qarşısında duruş gətirə bilməyən erməni ordusu hərbi texnikasını, silah-sursatı qoyub qaçdı. 44 gündə 300-ə qədər yaşayış məntəqəsini, 6 şəhəri, 5 qəsəbəni işğaldan azad etmək Azərbaycan Ordusunun gücünün, qüdrətinin təqdimatıdır. Cənab İlham Əliyev hər bir çıxışında dəmir yumruğun yerində olduğunu bildirir. Eyni zamanda, bu reallıq da bəyan edilir ki, biz burdayıq, bundan sonra da burada əbədi yaşayacağıq. Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycandır!

Şuşada Cıdır düzündə Novruz tonqallarının yandırılması, mayın 12-13-də dünyaya səs salan, Azərbaycanın tolerantlığının, birliliyinin təqdimatı, qayıdış tədbiri kimi dəyərləndirilən "Xarıbülbül" musiqi festivalının keçirilməsi, Milli Qurtuluş Günündə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qardaş ölkənin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanı Şuşada qarşılayaraq, Müttəfiqlik sənədini bu məkanda imzalamaları özündə bir çox mesajları, çağırışları ehtiva edir. Hər bir tədbir öz əhəmiyyəti ilə diqqət çəkir. Cıdır

dim şəhərin özəlliklərini diqqətə çatdırır.

Bu ümumiləşdirməni qeyd edə bilirik ki, Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsi hər tarixinə XXI əsrin müharibəsi kimi yazıldı. İndi dünyanın qabaqcıl ölkələrinin hərbi məktəblərində işğalçılara qarşı apardığımız "Dəmir yumruq" əməliyyatı öyrənilir. Şuşa uğrunda döyüşlər bu sırada xüsusi yer tutur. 44 günlük Vətən müharibəsində, həmçinin postmüharibə dövründə ermənilərin işğal altında saxladıkları ərazilərimizdə hansı vəhşilikləri göstərdiklərini gördük. Evlər, tarixi və dini abidələrimiz tamamilə dağıdılıb, yerlə-yeksan edilib. Dünya 30 ilə yaxın dövrə necə vəhşi ilə üz-üzə olduğunu görsün. Cənab İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva bu günlərdə Kəlbəcər və Laçın rayonlarına səfərləri zamanı müharibəsiz azad edilən bu ərazilərimizin boşaldılması zamanı ermənilərin törətdikləri vandalizm aktlarına diqqəti yönəltmişdir.

Azərbaycan humanizm nümayiş etdirərək Kəlbəcərin boşaldılmasında ermənilərə əlavə 10 gün verdiyi halda onlar evləri yandırmış, ekoloji terror törətmişdilər. Bütün bunlar dünyanın gözü qarşısında baş vermişdir.

Bu törədilən vəhşiliklər heç zaman unudulmayacaq. Bərpa və quruculuq işləri zamanı da bəzi küçələrdə, məhələlərdə ermənilərin bu vəhşiliklərinin izlərinin saxlanılacağı nəzərdə tutulub. Düşmənin viran qoyduğu Qarabağımızın yaraları tədricən sağalacaq, Şuşa dünyanın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevriləcək. Xalqımız bundan sonra əzəli yurd yerlərimizdə əbədi yaşayacaq. Şuşa bizimdir! Qarabağ Azərbaycandır! Dövlət başçısı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, Şuşa 28 il əsarətdə olsa da əyilmədi, milli ruhunu, ləyaqətini qorudu, bizi gözlədi və biz gəldik.

Yeganə Əliyeva

Müxalifəti acı sonluq gözləyir

*Yeni mərhələdə AXCP- Müsavat
qarşıdurması gözlənilir*

Realıqlar fonunda diqqət çəkən məqam ondan ibarətdir ki, müxalifət düşərgəsində yaradılan blok və qurumlar bir- birinin ardınca dağılırlar. Daha doğrusu, yarıdan blokların ikinci-üçüncü iclaslarını keçirməyə ehtiyac qalmayıb. Çünki artıq birinci iclasdan müxalif partiya sədrləri bir-birini ittiham etməyə başlayırlar. Bu da daha çox hər kəsin qurumda birincilik iddiasını reallaşdırmaq istəyi ilə bağlı olur. Dağıdıcı müxalifətin növbəti birlik formatı olan "Milli Şura"-nın gələcəyi ilə bağlı hələ bir neçə ay əvvəl verilmiş proqnozlar tam mənası ilə özünü təsdiqlədi. 129 nəfərin təsisçiliyi ilə yaradılan "Milli Şura" qısa müddət sonra cəmi 16 əski təsisçisi ilə qalmaq zorunda qaldı. Qurumdaxili çəkişmələr o dərəcədə kritik xarakter aldı ki, əksər təhlilçilər "Milli Şura"-nı rəqiblərin bir-birinin paxırını açıb tökmək, bir-birini hansı xarici dairələrə işləmələrini qeyd edən "razborka" meydanına bənzədirlər. Burada söz və kompromat savaşı, çəkişmələr və didişmələr hər gün yeni mərhələyə qədəm qoyurdu.

Müsavatın qurumda təşəbbüsü ələ almaq cəhdinin iflasa uğramasından sonra "Milli Şura"-nı tərk etməsi digər partiyalar, eləcə də, fərdlər üçün "Milli Şura" sıralarını tərk etməkdə bir bəhanə rolunu oynadı. Az sonra ACP, ALP, KXCP, "EI" hərəkatı "Milli Şura"-dan istefa verdi. Beləliklə, "Milli Şura" daxilində cərəyan edən proseslər bu qurumun faktiki olaraq iflasını reallaşdırdı.

Müsavat xaricdən verilən maliyyə vəsaitini mənimsəməkdə günahlandırılır

Daxili çəkişmələr, böyük iddialar nəhayətdə Rusiyanın layihəsi kimi təqdim olunan, əslində C.Sorosun çirkin maraqlarının icrası üçün yaradılan "Milli Şura" dağılmağa məhkum edildi. Artıq bu qurumda "bir Nəsir, bir də Məmməd nəsir" məsələsinə uyğun olaraq Ə.Kərimli ilə C.Həsənli qalıb. Onların da orada qalması sanki bir qeyrət məsələsidir. Qınaq obyektinə olmamaq, ən azı, müsavətlərin atmacalarına tuş gəlməmək üçün "Milli

Şura"-nı hələ ki, buraxmağa tələsmirlər.. Baxmayaraq ki, Əli Kərimli biclik işlətməklə C.Həsənlini Müsavat başqanı Arif Hacı ilə əvəzləməklə ağır vəziyyətdən çıxmağa çalışır. Ancaq əbəs. Çünki Müsavat daha çətin və ağır dövrünü yaşayır. Bu baxımdan, A.Hacılinin Ə.Kərimliyə hansısa formada kömək edə biləcəyi mümkünsüz görünür. Bu arada "Ümid" partiyasının sədri İqbal Ağazadə və keçmiş müdafiə naziri Rəhim Qaziyev də özlərindən asılı olmadan Ə.Kərimlinin siyasi oyunlarının toruna düşüblər. Yeni açıq şəkildə Müsavat rəhbərliyinə qarşı ittihamlar səsləndirməklə AXCP sədrinin arzularını ifadə ediblər. İ.Ağazadə 2003- cü il 15-16 oktyabr iğtişalarına cəhddən danışarkən bildirib ki, ona hələ də qarşıdurmanın nədən yaradıldığı aydın deyil. Məlum olan yalnız ondan ibarətdir ki, Müsavat rəh-

bərliyi böyük məbləğdə maliyyə əldə etmişdi. Həmin maliyyə vəsaiti sonradan müxtəlif yollarla xaricə çıxarılıb". Rəhim Qaziyev də İ.Ağazadənin sözlərinə dəstək verib. Bildirib ki, 2003-cü ilin 16 oktyabr iğtişalarının cəhddən sonra Müsavatın keçmiş başqanı İsa Qəmbər və onun müavinləri 3 milyon ABŞ dollarını Gürcüstan vasitəsi ilə Türkiyəyə göndərirlər. Müsavatın icra aparatının rəhbəri Gülağa Aslanlı isə daş atıb başını tutub ki, belə həngəmə filan, mənimsəmə, oğurluq olmayıb. Hətta məsələ ilə bağlı sualla ona müraciət edən müxbirin üzünə əsəbləşərək deyib ki, "Rəhim Qaziyev kimi vətən xainlərinin sözlünə şərh vermərəm. Belə də yazın...". Bununla da G.Asanlı ittihamlara cavab verməkdən imtina edib. "Od olmasa, tüstü çıxmaz" deyiblər, sübutlar olduğu üçün R.Qaziyev və İ.Ağazadə Müsavat

rəhbərliyini 2003- cü il oktyabr hadisələri zamanı əldə etdikləri 3 milyon ABŞ dollarını xaricə çıxardıqlarını bildirirlər. Müsavat rəhbərliyinin ittihamları cavabsız buraxmaları olanların etirafı kimi qiymətləndirmək olar. Söz yox ki, Müsavat rəhbərliyi onların ünvanına səslənən ittihamların R.Qaziyevin və İ.Ağazadənin ağıllarının məhsulu olmadığını başa düşürlər. Yeni onların bostanına daşların AXCP sədri Ə.Kərimlinin səbətindən atıldığını anlaşırlar. Bu səbəbdən də bütün qüvvələrini Ə.Kərimliyə tutarlı cavab verməyə səfərbər ediblər. Baş verənlər onu deməyə əsas verir ki, yaxın vaxtlarda AXCP ilə Müsavat rəhbərliyinin bir-birinə ünvanlanan yeni ittihamlarının şahidi olacağıq.

İ.ƏLİYEV

Paşinyan sərhədlərinin bərpaasına çağırır?

"Ermənistan bölgədəki kommunikasiyaların blokunu açmağa, həmçinin Azərbaycanla dövlət sərhədinin delimitasiyası və demarkasiyası prosesinə başlamağa hazırdır". Qeyd edək ki, bu fikirləri erməni baş nazir Nikol Paşinyan parlamentdə beş illik fəaliyyət proqramını təqdim edərkən bildirib.

Onun sözlərinə görə, qonşu ölkələrlə əlaqələrin qurulması və inkişafı bölgədə sülhün və sabitliyin bərqərar olması üçün əsaslıdır. Paşinyan İrəvanın bəzi qonşularla münasibətlərdə düşmənciliyi aradan qaldırmaqda qərarlı olduğunu vurğulayıb.

Rabitəni blokdan çıxarmaq üçün görülməli tədbirlər Cənubi Qafqazda sülh və qarşılıqlı faydalı bir varlıq mühiti yaratmağa kömək edəcəyini deyən erməni baş nazir, bunun Ermənistanın uzunmüddətli iqtisadi blokadasının aradan qaldırmağa imkan verəcəyini də bildirib.

Paşinyan Azərbaycanla sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyasına mümkün qədər tez başlamağın zəruriliyinə də əminliyini ifadə edərək bildirib: "Təəssüf edirəm ki, siyasi səs-küy səbəbiylə yazda planlaşdırılan nəticəni əldə etmək mümkün olmadı. Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin bir sıra hissələrindəki qeyri-sabit vəziyyət bu proseslərin başlaması üçün ciddi təhlükədir".

...Təbii ki, erməni olasan, ermənilik eləməyəsən, bu, mümkün deyil.

Belə ki, Nikol da bu sahədə öz həmcinslərində olan naqisliklərdən xali deyil. Beləliklə, Nikol çıxışı zamanı Qarabağla bağlı ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrliyi çərçivəsində danışıqlar prosesinin "ən yüksək səviyyədə" bərpa olunmasının vacibliyini də qeyd edib.

Əslində, Nikolun Qarabağ münaqişəsinin hələ də mövcud olması, bu münaqişənin hələ ki, həllini tapmaması, bunun danışıqlar yolu ilə müzakirə edilməli olan bu məsələ olduğunu "iddia" etməsini, mən Paşinyanın şəxsən "özünümüdafiyyə" hesablandığı kimi başa düşürəm.

Ağasəf Babayev

Asbest nədir?

XƏRÇƏNGƏ SƏBƏB OLUR

Asbest ölümcül təsirləri və asbestin səbəb ola biləcəyi xəstəliklərdən özünü qorumaq üçün etməli olduğunuz tədbirlər var. SİA xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, çox dayanıqlı olması səbəbindən əvvəllər "sehirli" adlandırılan asbest, bir çox xəstəliyə, xüsusən də, ağciyər xərçənginə səbəb olduğu üçün "ölümcül toz" olaraq bilinir.

Asbest, istiyə, kimyəvi maddələrə və yanmağa yüksək müqavimət göstərən yumşaq və uzun liflərdən ibarət təbii bir mineral olsa da, insan orqanizmi üçün zəhərli təsir yaradır. Yüksək izolyatoru sayəsində bir çox materialı daha dayanıqlı etmək üçün istifadə olunsa da, tənəffüs edildikdə və ya udulduqda bədəndə qalıcı olaraq qala, xərçəng və ölümdən tutmuş müxtəlif narahatlıqlara səbəb ola bilər.

Asbestin təsirləri nələrdir?

Ağciyər xərçəngi (mezotelyoma) demək olar ki, yalnız asbestə məruz qalıb və asbest xərçəngi kimi tanınır. Bundan əlavə, asbest müxtəlif növ ağciyər və ya qırtlaq xərçənginə səbəb ola bilər. Xüsusilə körpə iken asbest tərkibli toza məruz qalan qadınlarda gələcəkdə yumurtalıq xərçəngi riski ilə daha yüksəkdir.

Asbest harada tapılır?

Asbest bəzi izolyasiya materiallarında, sement, plitələr, alçıpan, yapışqanlar, istiliyə davamlı parçalar, tozlar və kosmetika kimi tikinti materiallarında aşkar edilə bilər. Bu məhsulları istehsal edən fabriklərdə çalışan işçilərin sıx asbestə məruz qalma riski var.

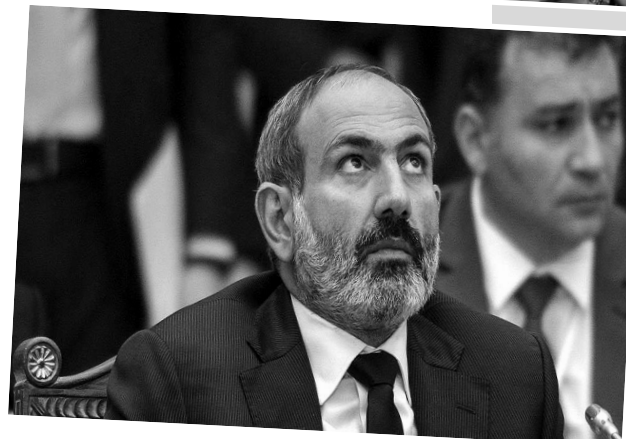
Asbestin qarşısını almaq üçün alınacaq tədbirlər:

Asbest ehtiva edən məhsullardan xəbərdar olun və onları almamağa diqqət edin. Təhlükəli iş sahələrində işləyirsinizsə,

əməyin mühafizəsi qaydalarına riayət etməyinizə və mütəmadi olaraq yoxlamalar aparmağınıza əmin olun.

Evinizi təmir edirsinizsə və riskli materiallarla işləyirsinizsə, havalandırma təmin edin və əşyalarınıza yayılmaması üçün qoruyucu bir örtük istifadə edin.

Ayşən Vəli

Əfqanıstan bundan sonra hansı pulla yaşayacaq?

Əfqanıstanda “Taliban” hakimiyyə-tə gəlməmişdən əvvəl ölkə iqtisadiyyatı xarici yardımdan çox asılı idi. Əslində, elə indi də belədir. Amma hələ ki, özünü sərt şəkildə büruzə verməyib. Belə ki, beynəlxalq yardımın Əfqanıstanda sona çatması halında dərhal ciddi problemlər ortaya çıxacaq.

Qeyd edək ki, Əfqanıstanda istehsal çox kiçik həcmdə mövcuddur və əsasən daxili bazar üçün nəzərdə tutulub. Ticarət balansına nəzər salsanız, oradakı idxal həmişə ixracdan xeyli üstün olub. Yeni yemək də daxil olmaqla hər şey, bir növ, xaricdən gətirilir.

Xatırladaq ki, 2000 -ci illərin əvvəllərində, amerikalılar Əfqanıstana yenidən girəndə hətta kartof da xaricdən alınırdı. Sonradan ölkə iqtisadiyyatı Amerika dollarlarından o qədər asılı vəziyyətə düşdü ki, hətta qonşu ölkələr də bunu öz məhsulları üçün yaxşı bazar kimi görməyə başladılar.

Əslində, qonşu ölkə deyəndə, burada Çin nəzərdə tutulur. Amma bu istiqamətdə “cəhd edən” təkçə Çin deyildi. Belə ki, Özbəkistan da bu siyahıya salına bilər.

Qeyd edək ki, Əfqanıstan da daxil olmaqla, Orta Asiya resurslarla həmişə zəngin olub. Bu gün Cənubi Asiya işçi qüvvəsi ilə bol olsa da, amma bunun böyük bir artıqlığı da var ki, bu da qeyd edilməlidir. Əslində, bu, Əfqanıstanın inkişafı üçün də bir variantdır.

Gəlin belə deyək...yeni əgər ölkə uğur qazanmasa, o zaman Əfqanıstanda vəziyyət daha da pisləşəcək. Belə ki, beynəlxalq yardımların azalacağı artıq göz qaba-

ğındadır. Bildirək ki, burada taliblərin davranışlarından da çox şey asılıdır. Əgər ölkədə sabah narazılıq artarsa, o halda ölkəni idarə etmək daha da çətinləşəcək.

Məsələn, hazırda hakimiyyət formalaşdırmaq üçün “ruslara minnənci” düşən taliblər, bu gün ölkədə az-çox işləyənlərə məvacibi haradan verəcəkləri hələ ki, sual altındadır. Bundan əlavə, Əfqanıstanın Qərb maliyyə sistemi ilə əlaqəli maliyyə qurumları artıq iflic vəziyyətindədir.

Daha bir önəmli məsələ, Əfqanıstan iqtisadiyyatında önəmli yer alan narkotik ixracı ilə bağlıdır. Bu gün narkotikin istehsal və satışlarının ölkə iqtisadiyyatında böyük bir rol oynadığı heç kime sirr deyil. Amma maraqlıdır ki, rusiyalı şərqşünas Ömər Nəssar bunula razılaşmır. Onun fikrincə, bəli, Əfqanıstan iqtisadiyyatı narkotik istehsalı və satışından asılıdır, lakin əksər ekspertlər bu asılılığın miqyasını çox şişirdirlər. Nəssara görə, bu ölkə ilə bağlı narkotik alveri mövzusu, çox siyasi-ləşdirilib.

Ağasəf Babayev

Əli Kərimlidən imtina edən Fatimə Hüseynova təhqir hədəfindən çıxıb bilmir

AXCP sədrinin trolları hələ də ona qarşı təzyiq və söyüşlər yağıdırırlar

AXCP-nin əsas trolbaşısı hesab edilən sədr Əli Kərimlinin onun fəaliyyətindən imtina edən, istefa verən keçmiş cəbhəçilərə qarşı söyüş kampaniyaları düzənləməsi bu gün də davam etməkdədir. Hətta vaxtilə onunla çiyin-çiyə dayanan insanların, yəni sabiq AXCP üzvlərinin fəaliyyətlərini nəzərə almayan Kərimli bu gün onlara ən ağır həqarətlərlə “minnətdarlıq hisslərini” çatdırmaqdadır.

O da məlumdur ki, AXCP sədrinə hər zaman xüsusi yaxınlığı ilə seçilən və ən aktiv fəallardan hesab edilən Fatimə Hüseynova AXCP-dən istefa verib. Hər kəs şəxsi seçimi olan bu istefa məsələsi nədənsə, bu dəfə də trolbaşısı və qondarma dəstəsinin xoşuna gəlməyib. Beləliklə də, “təhqir maşını” işə düşüb, Fatimə Hüseynova sözün əsl mənasında ən ağır ifadələrlə linç edilib.

AXCP-dən istefa verib canını qurtaran hər kəs sonradan trolbaşısı Əli Kərimlinin tapşırığı ilə təhqirlərə, mənəvi terrora, linçə məruz qalır

Bu mənəvi terror kampaniyasının başında isə Əli Kərimlinin əsas söyüş maşınlarından biri olan Səadət Cahangir dayanıb. Ümumiyyətlə, AXCP-dən istefa verib canını qurtaran hər kəs sonradan trolbaşısı Əli Kərimlinin tapşırığı ilə təhqirlərə, mənəvi terrora, linçə məruz qalır. Nümunəsi kimi AXCP sədrinin müavini Rəzi Nurullayev, AXCP NTK sədri Aydın Əliyev, AXCP GK sədri Əbülfəz Qurbanlı, cəbhəçi Qorxmaz Əliyev, Şəmsi Kəşəmənlini və başqalarını göstərmək olar... Bütün bunların məntiqi nəticəsi odur ki, trolbaşısı Əli Kərimli təhqir gücünə AXCP-də 5-10 nəfər saxlayıb. Heç kəs də qorxusundan istefa verə bilmir. Cəsarətliləri də tapılarda linç edilir, başqalarına gözdağı verilir. Əlbəttə ki, bu cür təhqir olunanlar bütün cəbhəçiləri gözəldir. Nəzərə alın ki, trolbaşısı Əli Kərimli ən yaxınlarını belə təhqir etdirsə, o zaman sadəcə cəbhəçiləri hansı hala salar...? Bir düşünün. Ona görə də, cəbhəçi yarlığını özünə təhqir hesab edənlər AXCP-dən istefa verəndə kütləvi şəkildə etsinlər ki, “təhqir maşını” cürət edib linç etməsin...

Rövşən RƏSULOVA

Məgər Nikol “dövlətin mənafeyi naminə” yalan danışa bilməz?

Beləliklə, ermənilərin necə müddətdən bəri gözlədikləri bir gün... bu gün avqustun 24 -də erməni parlamenti növbəti 5 il üçün hökumət proqramını müzakirə etməyə başlayıb. Marqlıdır, “həsərlə bu günə gözləyən” ermənilərin bu proqramdan gözləntiləri nədir?

Hər şeydən əvvəl qeyd edək ki, bütün ermənilər olmasa da, hər halda bəziləri Nikolu hələ də ciddi adam saymadıqlarını bildirərək, onun hökumət proqramında təqdim edəcəyi rəqəmlərə də şübhə ilə yanaşacaqlarını gizlətməyiblər.

Onların fikrincə, hökumətin iqtisadi siyasəti tamamilə iflasa uğratması, bazar mühitini tanınmaz dərəcədə təhrif etməsi və investisiya mühitini pisləşdirdiyi son 3 ildə belə oldu. Bəzi ermənilərə görə, indi maliyyə investisiyaları yalnız dövlət büdcəsinin payında qalıb...o da ki, necə? Yəni də həmin ermənilər dinc qalırlar, faktlar xatırlatmağa çalışırlar. Beləliklə, onların birinci faktına görə, o vaxt seçki proqramında yol quruculuğu ilə bağlı diqqətləyiq rəqəmləri “çəkən” Paşinyan sonradan dediklərini guya danaraq deyib ki, büdcədə pul yoxdur. Əla etirafdır. Neyləsin, necə deyərler...“yoxun üzü qara olsun”.

...Və Paşinyanın ikinci etirafı. Hökumətin son iclaslarından birində baş nazir proqnozlarla bağlı böyük problemlərin olduğunu söylədi. Xatırladaq ki, söhbət Sevan gölündəki suyun səviyyəsindən gedirdi ki, bu da Paşinyanın son açıqlamasına görə, tezliklə 60 il əvvəlki rekord qıracaqdı, amma əslində, hətta keçən ilin göstəricisinə belə uduzdu. Maraqlıdır ki, ermənilər son zamanlar Nikolun daha bir mənfi cəhətini kəşf ediblər...sən demə, Nikol hakimiyyətdə olduğu müddətdə həmişə öz zəifliyini gizlətməyə çalışıb.

Yenə də onların fikrincə, Paşinyan hökumətinin əvvəlki bütün sosial-iqtisadi fəaliyyəti ölkədə yoxsulluğun daha da güclənməsi və sosial qütbləşmənin daha da artması ilə başa çatıb. Yəni hakimiyyətdə olanlar maddi vəziyyətlərini nəzərəcarpacaq dərəcədə yaxşılaşdırdılar, gəlirlərini ikiqat və üç qat artırdılar, amma ölkə təqaüdcüləri məmur masasından qalan qırıntılara qane oldu, yəni Nikolun hakimiyyətdə olduğu 3 il ərzində onların pensiyaları cəmi 3 min dram artdı.

Bəlkə də indi hökumətin hərəkətlərinin sxem təsvirinin dəyişəcəyini iddia etmək üçün heç bir səbəb yoxdur. Təbii ki, 5 ildən sonra nəse edəcəklər, amma bu, Ermənistanın dövlət borcunun qorxunc şəkildə artması hesabına olacaq. Xatırladaq ki, bu borc qısa müddətdə artıq 2 milyard dollar artıb. Keçən ilin sonunda ölkənin milli borcu ÜDM -in 63,5 faizini təşkil edirdi, halbuki qanuna görə 60 faizdən çox olmamalıdır.

A.Babayev

Söyüş azadlığı

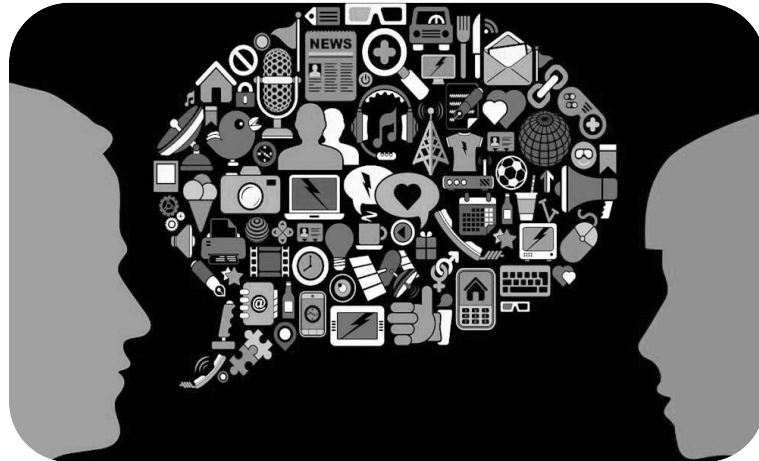
Biz azad olmaq üçün, ilk növbədə, qanunun qulu olmayılıq - Siseron

Azərbaycanda söz və mətbuat azadlığının ifrat həddə çatması ciddi problemlər yaradıb. Bəziləri söz azadlığı ilə təhqir, böhtan, şantaj anlayışlarını dəyişik salırlar. Və medianın, sosial şəbəkələrin imkanlarından başqalarını ləkələmək, təhqir etmək üçün istifadə etməyə çalışırlar.

Dünyanın heç bir ölkəsində belə bir fakt yoxdur ki, kimsə başqasını təhqir edər, heç bir əsas, fakt göstərmədən ona böhtan ata, hansısa ictimai xadimi və ya məmuru şantaj edə və məhkəmədə də bunun adını söz azadlığı qoyub özünü məsuliyyətdən azad edə. Çünki insan hüquqları hər cür söz azadlığından üstün deyildir. Bunun əksi olsa, anarxiya baş verər. Hamı xoşu gəlməyən adamı təhqir edər, böhtan atar, əsassız iddialarla ləkələyər, bəs onda o vətəndaşların elementar hüquqları necə olsun?

Dünya ölkələrinin hərəsi, ayrı milli psixologiyaya, fərqli qanunlara, mentalitə və demokratik inkişaf səviyyəsinə malikdir. Lakin qanunlar və dəyərlər hər yerdə eynidir. Azərbaycanda da insan hüquqları ilə söz azadlığı arasında in-cə, lakin möhkəm qırmızı xətt var. Yəni, sən bir məmurun, ictimai xadimin işini faktlarla tənqid edə bilərsən, lakin onun şəxsiyyət və ləqəlini alçalda, onu təhqir edə bilməzsən.

Son vaxtlar söyüş və təhqir azadlığı siyasi mübarizənin də

əsas elementinə çevrilib. Rəqib siyasi qüvvələr bir-birini gözənd salmaq, acıq çıxmaq üçün sivil polemikalardan, debatlardan qaçaraq, öz əllərində olan sosial mediada təhqir etməyə üstünlük verirlər. İş o yere gəlib çatıb ki, hətta dövlət başçısını belə təhqir edirlər.

Eyni vaxtda hansısa mərkəzdən gələn komanda ilə heç bir əsas, fakt, sübut göstərmədən dövlət rəhbərləri təhqirə məruz qoyulur. Həlbuki, mövcud qanunlara görə təhqir olunan məmurlar həmin şəxsləri məhkəməyə verib cəzalanmalarına nail ola bilərdilər. Lakin bunu etmərlər, əksinə, dözümlülük nümayiş etdirirlər. Nəticədə həmin qüvvələr daha da azğınlıqlar, hətta ən pis küçə söyüşlərinə keçirlər. Deməli, yanaşma düzgün deyil, qanun çərçivəsində adekvat tədbirlər görülməlidir.

Bu faktlar söz azadlığına ya-

naşmanın, əslində, birmənalı ola bilməyəcəyinə möhkəm əminlik yaradır. Bizdə bu məsələ qanundan əlavə həm də yazılmamış normalarla, milli-mənəvi dəyərlərlə tənzimlənir. Yəni, söyüş, təhqir cəmiyyətdə pis qəbul olunur, tənqid isə normal.

Hazırda jurnalistlər bir yana qalsın, digər vətəndaşlar da internet resurslarda, sosial şəbəkələrdə azad və sərbəst şəkildə istediklərini yazırlar. Bu azadlıq isə bir çox hallarda problemlərə gətirib çıxarır. İnternet məkanında olan nəzarətsizlik və gizlilik imkanlarından daha çox pis məqsədlərlə istifadə olunur.

Sosial mediada hər kəs istənilən problemi ictimailəşdirə bilər, nöqsanları üzə çıxarır, tənqidi fikirlər yürüdə bilər. Lakin, virtual məkanda söyüş və təhqir halları daha geniş yayılıb. Və demək olar ki, sosial şəbəkələrdən pis məqsədlərlə

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə “Fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

istifadə halları xeyli üstünlük təşkil edir.

Qeyd etmək lazımdır ki, hər hansı bir şəxs öz şərəf və ləyaqətinin müdafiəsi hüququna malikdir və dövlət bu hüququ müdafiə etməlidir. Söz azadlığının digər insan hüquqlarından üstün tutulması isə bu hüququ onun əlinə ala bilər.

Bunu vicdanın ümidinə buraxmaq olmaz. Vicdan amili artıq tarixin arxivinə gömülmək üzrədir. İctimai qınaq da effektiv deyil. Bizim cəmiyyətdə hazırda ictimai qınağın güclü təsir mexanizmi olduğunu düşünmək sadələşlülük olardı.

Ona görə də, indiki şəraitdə “söz azadlığıdır” deyib vətəndaşların təhqirinə göz yummaq ciddi mənfi fəsadlar yarada bilər. İstənilən nüfuzlu şəxsi böhtanla gözənd salmaq, imicinə zərbə vurmaq, hətta işində və ailəsində ciddi problemlər yaratmaq mümkün olar.

Gələn bir anlığa özümüzü o şəxsin yerinə qoyaq. Sən illərlə ağır zəhmət çək, özünə hörmət qazan, sonda hansısa merkantil maraqları olan bir “jurnalist” səni yalan və böhtanla ləkələsin.

Media hər hansı bir informasiyanı qısa zamanda milyonlara təq-

dim etmək qüdrətindədir. Lakin siz bunun yalan olduğunu hamıya izah etmək üçün qapı-qapı düşüb əksini sübut etməlisiniz. Bəzən təkziblə də iş bitmir. Həmin material oxuyan oxucuların ola bilər ki, yarısı həmin təkzibi görməsinlər.

Ona görə də, müvafiq qanunvericiliyə yenidən baxılması zərurəti yaranıb. Hesab etmək olmaz ki, vəziyyət (qanunvericilik) dəyişsə jurnalistlərin fəaliyyəti məhdudlaşacaq. Əksinə, daha məsuliyyətli və daha obyektiv olacaq. Qanun bu cür məsələləri tənzimləmək üçündür. Yoxsa, cəmiyyətdə anarxiya olar. Demokratiya anarxiya olmadıq kimi, mətbuat azadlığı da provokasiya demək deyil. Qələm cəmiyyətin inkişafına xidmət etməlidir, cəzasız qalacağına hüquqi təminat olaraq insanları ləkələmək cəhdinə şərait yaratmalı deyil.

Əgər jurnalistlər və sosial şəbəkə istifadəçiləri bunu könüllü etməzlərsə, ondan dövlət bunu təmin etmək üçün ciddi addımlar atmağa borcludur. Dövlət bütün vətəndaşların hüquqlarını qorumağa məcburdur. Və bu funksiyasını yerinə yetirməlidir.

Elçin Bayramlı

Dünənin “diktator”u bu gün gizlənməyə yer gəzir

...“Ey gidi dünya”, sən bu “qəhrəman erməni oğullarını” nə günə qoydun? Biz ermənilər 28 il bundan əvvəl diktator rolunda idik, bu gün isə...az qala “öldüden can diləyək”. Deyim ki, bu sözləri erməni polkovniki Senator Arsatyan “elə erməni dərrakəsi ilə də ötən günləri xatırlayaraq” bildirir.

...Düz 28 il əvvəl, elə bu gün, avqustun 23-də “igid erməni oğullarında formalaşdırılmış “erməni özünü-müdafiə” ordusunun komandiri Samvel Karapetyan 366-cı alaydan yardım istədi. Təbii ki, ruslar onlara göndərdiyimiz araq-konyakın qabağında dayana bilmədilər. Bizə 4 ədəd tank, 3 piyada döyüş maşını verdilər. Yadımdadı, sürücülər də elə ruslar idi.

Elə həmin gün biz Hadrutu “geri aldıq”. Deyim ki,

azərbaycanlılardan silahsız idilər deyər, nə qədər öldürüldüyünü xatırlamıram, amma bizim “erməni igidlərimizin” birinin burnu belə qanamamışdı.

Bununla dayanmayan, “özünü-müdafiə” ordumuzun “qəhrəman əsgərləri” özlərini “qoruya-qoruya” səhəri gün “qədim erməni diyarı olan” Cəbrayılı azərbaycanlılardan “geri aldı”.

...İndi deyirəm, ... 28 il əvvəl biz bu şəkildə, məqsədyönlü və “diktator” rolunda idik. Və bu gün, harda Azərbaycan Əsgəri görürük, o dəqiqə girməyə dəlik axtarıyıq?.. Yaxşı ki, “rus sülhməramlıları” yanımızdadır. Amma yenə də buna bax-

mayaraq...

...Odey, dünənə qədər ermənilərin hüquq müdafiəçisi Arman Tatoyan öz “qorxmazlığı” ilə bütün erməni gənclərinə nümunə idi. Azərbaycanlılara yaxın “okop”ları da gəzirdi. Öz də qorxub elə-mirdi. Amma o gün qorxub. Dediyyə görə, Syunikdə olanda qarşı tərəfdəki “okop”dan ona silah tuşlandığını görüb. Deyir, onunla da canına üşütmə düşüb.

Dünənə qədər azərbaycanlılardan qorxan əsgərlərimizə Arman Tatoyanı, onun “qorxmazlığını” “nümunə” göstərirdik. Sən demə, elə o da qorxağın biriymiş. Hazırda qorxaq erməni əsgərlərinə nümunə göstərmək üçün “qorxmaz bir erməni” axtarışına çıxmışdır.

...“Ey gidi dünya”, deyəsən, firənglər və onun biz ermənilərlə bağlı dilə tutub aldatdıqlarından başqa hamı bizdən üz döndərüb. Dünənə qədər biz ermənilər özümüzü “diktator” bilirdik, amma bu gün...gizlənməyə yer gəzir.

Ağasaf Babayev

“Ermənistan üçtərəfli bəyanatda həllini tapmalı olan məsələləri yerinə yetirməlidir”

“Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədində və rus sülhməramlılarının nəzarətində olan Qarabağın dağlıq hissəsində ermənilərin Azərbaycan ordusuna atəş açması bu təkcə Ermənistan dövlətinin deyil, bəzi qüvvələrində Azərbaycana hərbi sahədə təzyiq edərək siyasi dividendlər əldə etmək istəyi ilə bağlıdır”. Bunu SİA-ya açıqlamasında Bakı Politoloqlar Klubunun rəhbəri Zaur Məmmədov bildirib.

Onun sözlərinə görə, Paşinyanın “danışıqlara hazırıq” deməsi o demək ki, Ermənistan sülh istəyir: “Paşinyan danışıqlara hazırıq deməklə Qarabağın statusu məsələsini istəyir və eyni zamanda, öz marağına uyğun olaraq məsələnin qabardılmasına çalışır. Lakin Ermənistan tərəfi bilməlidir ki, danışıqlar başlanmamışdan əvvəl ilk növbədə o üç tərəfli bəyanatda həllini tapmalı olan məsələləri yerinə yetirməlidir. Daha sonra isə Azərbaycan və Ermənistan arasında digər müzakirələr ola bilər. Amma Bakı və İrəvan arasında Qarabağın dağlıq hissəsi ilə bağlı heç bir danışıq olmayacaqdır. Əslində, Paşinyan çox gözəl bilir ki, artıq bu mövzu Azərbaycan və Ermənistan arasında müzakirə predmeti olmayacaq. Ümumiyyətlə, Qarabağın dağlıq hissəsi hansı ki, rus sülhməramlılarının nəzarətindədir. Bu gün orada baş verənlər Ermənistandan daha çox Rusiyadan asılıdır. Bunu da biz tamamilə açıq və səmimi şəkildə qeyd etməliyik. Hər halda üçtərəfli bəyanatın yerinə yetirməsini istəməyən qüvvələr Azərbaycanın qarşısında getdikcə çoxalmaqdadır. Bəzi ölkələrin səfirlərinin Ermənistandakı son bəyanatları da onu deməyə əsas verir ki, Minsk Qrupu yekdilliklə ermənipərəst mövqə sərgiləyir. Bu baxımdan, yaxın vaxtlarda bir sıra təxribatların da şahidi ola bilərik”.

Gülyana

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

25 avqust

Donk “Qalatasaray”dan ayrıldı

“Qalatasaray”la müqaviləsi başa çatan Rayan Donkun yeni komandası belli olub. SİA-nın xarici mətbuata istinadən verdiyi məlumata görə, “Qalatasaray”dan ayrılan Ryan Donk, “Kasımpaşa” ilə anlaşılıb. 2016-cı ildə Kasımpaşadan 2,5 milyon avroya transfer olan Donk “Qalatasaray”da 155 oyunda 8 qol və 12 məhsuldar ötürmə edib.

Təcrübəli futbolçu sosial mediadakı açıqlaması ilə sarı-qırmızılılarla vidalaşılıb. Donk bu sözləri yazıb: “2016-cı ildə yaşamağa başladığım bu xəyalımın sonuna gəldim. Bu ayrılığı yaşamaq mənim üçün çox çətinidir. Ömrüm boyu bu formanı geyinmək qüruru ilə yaşayacağam. Hər şeyi hər zaman gözəl xatırlayacağam. Dünyanın ən yaxşı azarkeşləri qarşısında oynadığım matç və göstərdiyiniz heyranəmiz dəstəyi umutmayacam”.

Ziya Hikmətoğlu

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR!

Bu gün yağış yağacaq

Avqustun 25-də gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb. Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən SİA-ya verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında gecə və səhər yarımadaının bəzi yerlərində qısamüddətli yağış yağacağı gözlənilir. Şimşək çaxacağı ehtimalı var. Günü ikinci yarısında dəyişkən buludlu, əsasən yağmursuz, mülayim şimal-qərb küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 24-27° isti, gündüz 30-34° isti olacaq. Bakıda gecə 25-27° isti, gündüz 32-34° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 758 mm civə sütunu təşkil edəcək. Nisbi rütubət 60-70 % olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında: Bəzi yerlərdə şimşək çaxacağı, arabil yağış yağacağı gözlənilir. Əsasən dağlıq və dağətəyi rayonlarda intensiv olacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Axsama doğru tədricən kəsiləcək. Qərb küləyi ayrı-ayrı yerlərdə arabil güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 21-26° isti, gündüz 32-37° isti, dağlarda gecə 12-17° isti, gündüz 20-25° isti olacaq.

Körpələr yatanda niyə gülürlər?

Dünyada yeni doğulan uşağın gülüşündən daha gözəl nə ola bilər?! Bəs niyə yeni doğulmuş körpə yatarkən gülümsəyir? Xəyal qururlar, yoxsa analarının bətnində yaşadıklarını xatırlayırlar? Körpələrin yatarkən gülümsəmələrinin səbəbləri bunlardır.

Körpələr, əslində, doğulmamış gülümsəyirlər

Uşağınızın ultrasəsde gülümsədiyini görmək şansınız varsa, baş verməyəcək şeyləri xəyal etdiyinizi düşünməyin. 4D ultrasəs istifadə edən 500-dən çox hamilə qadına edilən bir araşdırma 31 dölün, əslində, gülümsədiyini göstərdi. Hamısı orta hesabla 3,21 saniyə gülümsədi. Bu yolla elm adamları, körpələr ana bətnində olanda və doğulmazdan çox əvvəl də kortəbii gülümsəmələrin meydana gəldiyini təyin etdilər.

Doğuşdan əvvəl ana bətnində olan körpələri izləməyimizə imkan verən yeni texnologiyalar sayəsində, fetusların da konsepsiyadan 18 həftə sonra əsnədiyini kəşf etmək mümkün oldu. Təxminən 26-cı həftədə körpəniz bətninizdə gülümsəyə, göz qırpma və hətta ağlaya bilər. Bu üz ifadələri, doğum anına bir növ hazırlıq olaraq inkişaf etdirdikləri qeyri-iradi reflekslərdir.

İlk gülüşlər refleksiv və qeyri-iradi hərəkətlərdir

Uşağın ana bətnində etdiyi bu hərəkətlər refleks hərəkətlər sayılır. Yeni körpələr vəziyyətində, ümumiyyətlə, daxili rifah hissi olan bir stimula dərhal reaksiya verirlər. Çoxumuzdan fərqli olaraq,

həm də ağlamaq körpənin əsas ünsiyyət vasitəsidir. Bu, ən azından doğumdan sonra ilk anları üçün doğrudur. Bundan əlavə, digər tədqiqatlar göstərir ki, körpələr doğulduqdan bir neçə gün və hətta bir neçə saat sonra sosial varlıq olduğunu sübut edə bilirlər.

Bu səbəbdən də gülüşləri həm də yavaşca sığallamaq, özünü yenidən təmiz hiss etmək kimi müsbət duyğulara və ya sakitləşdirici hissələrə cavab ola bilər. Səslər, qoxular və dadlar kimi xoş xatirələr də körpənin gülüşünə səbəb ola bilər.

Yenidoğulmuşlar yuxu görmür, ancaq xatirələri var

Yuxuda olan bir körpəyə baxdıqımızda tez-tez onun gülüşünü görürük. Bu, mütləq xəyal qurduqları anlamına gəlmir. Əslində, bu mümkün deyil, çünki yeni doğulmuş körpənin hələ xatırlamaq üçün kifayət qədər təcrübəsi və təsəvvür etmə qabiliyyəti yoxdur. Beyinləri bu qabiliyyətləri qazanmaq üçün hələ də böyüyür.

Həyatın ilk həftələrində yatmaq, körpələrin beyinlərini inkişaf etdirmək, məlumatları emal etmək və ana bətnində formalaşmağa başlayan yaddaşı gücləndirmək kimi çox xüsusi funksiyalara malikdir. Araşdırma nəticəsində körpələrin doğulduqdan bir neçə saat sonra anasının və atasının səsinə tanıdığını müşahidə edərək sübut edilmişdir”.

Ayşən Vəli

BUDUR SƏBƏBLƏR

çox güman ki, körpələr əslində gülümsədiklərinin fərqi deyillər, buna görə də baş barmaqlarını təkidləkdə və ya əmdikdə əzələlərinin qeyri-ixtiyari hərəkəti nəticəsində baş verir.

Gülümsəmək üçün doğru vaxt

Yenidoğulmuş yatarkən normal olaraq 2 yuxu mərhələsindən keçir: dərin yuxu və aktiv yuxu. REM olaraq da bilinən, Sürətli Göz Hərəkəti üçün qısa olan aktiv fazanın sıx beyin fəaliyyəti nəticəsində meydana gəldiyi düşünülür. Bu yuxudan 60-90 dəqiqə sonra baş verir. Ancaq yuxu dövrələrlə işləyir, buna görə REM də dərin yuxu ilə dəyişəcək. Ancaq, REM yuxusu zamanı, çox güman ki, körpələrimizin bədənlərinin qeyri-iradi hərəkətləri kimi gülümsədiyini, ağzını açdığını və ya ayaqlarını uzadığını görəceyik.

Danışa bilmədikləri üçün həm gülümsəmək,

Məşhur musiqiçi koronavirusdan öldü

Amerikalı musiqiçi Erik Vagner tutduğu koronavirus xəstəliyindən öldü. SİA-nın xarici mətbuata istinadən verdiyi məlumata görə, ölüm xəbərini Vagnerin sosial media səhifəsində paylaşılıb. Məşhur metal ustası Erik Vagner 62 yaşında Las-Veqasda vəfat edib.

Ziya Hikmətoğlu

Qazaxda üç nəfərə bıçaq və odlu silahla xəsarət yetirən şəxs tutulub

Qazax rayon sakini R.Əlirzayevə və S.Mansurova bıçaqla, K.Məmmədovun isə ayaq nahiyyəsinə odlu silahla xəsarət yetirməkdə şübhəli bilinən E.Hüseynov rayon polis şöbəsi əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbiri nəticəsində saxlanılıb.

Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, E.Hüseynovdan nömrəsi silinmiş “Makarov” markalı tapança və bir patron götürülüb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

**Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov**

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet “Səs”-in komputer mərkəzində yayılır, səhifələnilir.
“Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur
Qəzetdə AzərTAC, SİA informasiya agentliklərinin
məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 4600